

1110
12594
72

ჯ. ჯორჯიძე.

ფარადი მოთხრობები

წიგნი მეორე.

გამომცემელი

ნიკ. ახვლედიანი.

ქუთაისი

ილილიაძის გამომცემლობის სტამბა.

1925

საქმე გორჯიძისა.

2594

ფერადი მოთხრობები

წიგნი მეორე.

წიგნისაგანი

ქუთაისი

ადგილობრივი მუდრეუბის სტამბა.

1925

ნებადართულია მთავრსამლიტგამის მიერ, № 425.

ტირაჟი 2 000.

ს ა მ ი ზ ე რ ი .

ოდეს შენ მიმზერ, შავოვალ-წარბა ტურფა ასულო.
იცი რასა ვგრძნობ, რა მენატრება?

— თითქოს მზის სიბიბო, სისხლსა მიღუღეებს და
ენატრება სადმე შორს ვიყოთ, აღმოსავლეთში, ფერადათ
ორთულ კოხტა ოთახში -- ნოხზე დამჯდარი, წითლათ
ჩემკული, ნარგილით ხელში... მეხვეწებოდე ზღაპრის მო-
ყოლას -- და მე, დამთვრალი შენი თვალების გიჟური
კეცხლით, ნელათ გითხრობდე აღმოსავლეთის მდიდარ
ოცნების შენაკონავესა ლამაზ თქმულებებს!!

* *

ოდეს შენ მიმზერ, ცისფერ თვალა, თეთრო ასულო,
იცი რასა ვგრძნობ, რა მენატრება?

— სულით დამტკბარსა, ნაზი ალერსი გულს მოუნ-
დება: -- მსურს ერთად ვიყოთ ლამაზსა ტყეში, მწვანე გვირ-
გვინი შენ თავზე გედგას, და მაღლობიდან ველზე ცხვრის
ფარას ვუმზერდეთ წყნარათ...

მწყემსის სამოსით, მწვანე ბალახზე ჩვენ გაწოლილი,
ვისმენდეთ პანის სადიდებლათ ბუნების მიერ შეთხზულ
ქებასა!...

* *

ოდეს შენ მიმზერ, თაფლისთვალა უცხო ასულო, იცი
რასა ვგრძნობ, რა მენატრება?

— რალაც სურვილს ვგრძნობ, ვნების ამშლელს, და
მსურს შორს სადმე, ცხელ-ქვეყანაში, ზღვის თბილ ნაპი-
რას, მზის სხივების ქვეშ ფერადი სილით კოშკებს ვაგებ-
დეთ -- და ამ ჩვენს ღვთიურ უდარდებლობას ნელი ტალ-
ღები ნაზი შრიალით მარადისობის ჰიმნს უგალობდეს!...

ახალგაზდა რაპიმს კეკლუცი სიმა შეუყვარდა.

ინდოეთის თფილმა მზემ ეს გრძნობა ისე გააღვივა, რომ როდესაც ჭაბუკმა ქალისაგან უარი მიიღო, იგი დაკოდილი ნადირივით დაიარებოდა. დიდ წამებას შემდეგ რაპიმმა ჯადოსანს მიმართა.

თილისმამ ვერაფერი შესძლო.

რაპიმი დალონდა

ახლა იგი გავდა იმ შველს, რომელსაც გულში მონადირის ისარი მოხვდა.

მაშინ ინდო. სმა თავდავიწყება სცადა:

გადიკითხა ვედი, რიგვედა, მთლად შეისწავლა მაგაბარატა ..

სიბრძნემ ვერ მოკლა სიყვარული

რაპიმი შეუდგა მოგზაურობას; ნახა საუცხოო ტბები, მომზიბლავი მთები და აყვავებული მიღვრები...

სიწორემ ვერა სძლია სიყვარულს.

რაპიმი შინ დაბრუნდა.

ერთხელ, როდესაც მოქანცული ჭაბუკი ლერწმის ბუჩქის ძირას ჩრდილოში იწვა, მან პატარა ჩიტი დაინახა...

ჩიტმა კისერი ამაყად მოიღერა და ოქროს ხმით ისეთი მომზიბლავი ჰანგები შეთხზა, რომ რაპიმმა სიამოვნების გამო თვალები მინაბა.

გავიდა ცოტა ხანი და ჩიტს მეორე გამოეხმაურა, და ჩიტმა ისე ლამაზად, ისე ჯადოსნურად შეხლართა ხმები, რომ იმ ჰანგში ნათლად ამოიკითხებოდა მისი გულის წადილი.

თავისუფალმა მგოსანმა საწადელს მიადწია, რადგანაც ის, ვისთვისაც იგი იღეოდა, მას ნელა მიუახლოვდა.

ამის დანახვაზე რაპიმს გაახსენდა, რომ სალამურზე უკრავდა.

ახალი მთვარის მსგავსი ხანჯლით მან ლერწამი მოსჭრა.
ახლა რაჰიმი სიმას რო დაინახავდა, სალამურს იმ
რიგათ დაუკრავდა, თითქოს მთელი გული, აბრეშუქის ძა-
ფად ქცეული, იმ ხმას გარს ეხვევოდა.

სიმას გული აენთო და მალულად დაუწყო სმენა .
სალამურის ტყვილმა ხმებმა ააღელვა ასულის გრძნო-
ბა და ერთს დღეს ..

ტანჯულმა რაჰიმ დაინახა, რომ სიმას ანთებული
თვალები სიყვარულის ნაპერწკლებს მარტო მისთვის აფრ-
ქვევდა...

ამის შემდეგ სალამური შეიქნა შეყვარებულთათვის
შორეულ ბედნიერების დამაახლოებელ საგანძურათ.

ბ ა ვ შ ე ბ ი .

ზაფხული იყო.

ცაზე მზე აკვანში მწოლიარე ბავშვივით იცინოდა.

ცხელოდა.

მგზავრი, რომელიც წყლის პირად მიდიოდა, მოსა-
სვენებლად კაკლის ხის ქვეშ ჩრდილოში ჩამოჯდა.

ანაზღად მდინარის ნაპირიდან მას ბავშვების სიმღე-
რა მოესმა.

სუბუქი, ტკბილი და ბუნებრივი იყო იგი სიმღერა.
დამტკბარმა, მოჯადოებულმა მგზავრმა ბავშვები მოი-
ხმო, დაასაჩუქრა და სთხოვა ემღერათ.

ბავშვები აფუსფუსდნენ.

მოინდომეს მეტი შთაბეჭდილების მოხდენა.

დაიწყეს ხმების სინჯვა, ჰანგთა შეწყობა, შეთან-
ხმება. ბევრს ეცადნენ, მაგრამ ..

ახლა მათს სრმღერას ძველებური ზეალმტაცობა
აკლდა...

თ ა ი ზ უ ლ ი .

მგოსანმა სცენიდან მშვენიერი ლექსი წაიკითხა.

იგი ხატავდა ლაქვარდოვან ცხოვრებას და ახალ-გაზღობას წინ უშიშრად სვლას ურჩევდა.

საზოგადოება მგოსანს აღტაცებით მიეგება.

ახალგაზდა ლენა, რომელიც იმ საღამოს დაესწრო, მგოსნის აფრთოვანებულმა ხმამ და ლექსმა ისე მოხიბლა, რომ ნეორე დღეს მგოსნის ბინა გაიგო და თაიგულით ხელში გაემართა.

— მსურს ვნახო მგოსანი, გავიცნო იგი და ის ადგილიც, სადაც ასეთი გამბედავი, ზეალმტაცი სიტყვები იწერება!

ფიქრობდა ლენა.

და რაც უფრო უახლოვდებოდა მგოსნის ბინას, მით უფრო მაგრათ უცემდა გული.

აი, მგოსნის ოთახის კარებიც.

ახლა ლენამ შინ გამობრუნებაც დააპირა,

მაგრამ შემდეგ კარებს ნელა დააკაკუნა.

ხმა არ ისმოდა.

ჯაიმეორა და თან წყნარად მიაწვა კარს.

კარი მოეფინა და

გაოცებულმა ლენამ დაინახა...

მგოსანს მაგიდაზე ეძინა. წინ პურის ნატეხი და ნახევრად ცარიელი ბოთლი ედგა. ჰაერი არაყის მძაფრი სუნით იყო გაჟღენთილი.

ელდანაცემი ლენა გამობრუნდა.

სიყვარული, სიკვდილი და ხელოვნება.

ლერწმის ტანის მქონე ახალგაზდა ასული, რომლის ღრმა ცისფერ თვალებს სიყვარულით ჩასცქეროდა მასთან მიმავალი ვაჟი, ბალის იმ კუთხეს მიუახლოვდა, სადაც ვარდ-ყვავილებს მხატვრულად ხელთუქმნელი ფაჩანტური აეგოთ.

— აქ დავისვენოთ!—სთქვა ასულმა და ძეწნის წნელით, შეხლართულს საეარძელზე ჩამოჯდა.

— საუცხოვო რამ ადგილია!—სთქვა ვაჟმა.

მზის თბილმა სხივებმა, ზღაპრულმა ადგილმა და დამატორობელმა სურნელებამ ახალგაზდები ნელ-ნელა იმ ტკბილ გრძნობით დაათრო, როცა ორი სული ღვთიურ ერთობას პოულობს ხოლმე.

წუთი წუთსა ხიბლავდა ..

ასულის გამჭვირვალე სამოსელში თეთრი ტანი უეცრად ათრთოლდა.

— აი, იასამანის ძირს შეხედეთ!—სთქვა ასულმა და მის წარბებ შორის ღრუბელი მოგროვდა.

იასამანის ძირთან მკედარი პაწია ჩიტი იღვა.

— ვხედავ! მიუგო ვაჟმა...

ასულს ვარდის თაიგული გამოართვა, დაშალა და ჩიტს დააფარა.

-- საუცხოო აზრია! სთქვა ასულმა და მადლობის ნიშნად ღრმა, ცისფერი თვალები ვაჟს მიაპყრა..

უხისხლო რუმანი.

გაბრწყინებული დარბაზი; გრძნობის გამაღიზიანებელი მუსიკის ხმის მეუფება,— ფერადი ჩაცმულობა: ბეირი ხავერდი, აბრეშუმი, ტიტველი მკლავები, თეთრი მკერდები, მარმარილოს ყელები,—ყვავილები,—ოდეკალონის სურნელება,—სიცილი, ღიმილი, ანთებული თვალები, ორჭოფული გამოაქჟმა,—სიხალისე, უდარდელობა, ნეტარების მეუფება.—

— უკაცრავათ,—თქვენი უკანასკნელი სიტყვა... დრო მიდის და თქვენ მხოლოდ არშიყობთ—ეუბნება ერთი ასული თვალმიბნედილ ყმაწვილს...

— მე მხოლოდ ეს შემიძლია!..

— გმადლობთ... ხომ ხედავთ აი იქ, მაღალ მამაკაცს... ის მალე ჩემი ქმარი გახდება, უკანასკნელ სიტყვას მოეღლის ჩემგან...

ნუ-თუ?!— ძალდატანებული გულგრილათ ეკიახება ვაჟი.

პასუხის ნაცვლათ—ქალის გაყინული ღიმილი...

ბრწყინავს ელექტრო, გაისმის ვალსი. ასული მაღალ მამაკაცთან ცეკვის კორიანტელში იფლება.. ბროლის ყელეები, მარმარილოს ხელები, ტიტველი მჭერდები დარბაზს ნელ-ნელა ათრობენ...

შვავილუგის გაჩენა.

მაშინ სიმღიდრე, უდარდელობა და ნეტარება მეფობდა დედამიწაზე. ხეები წელიწადში ხილს სამჯერ ისხამდნენ. ვაზები მთელი ზამთარი დატვირთული იყვენ წითელი, თეთრი და ნარინჯის-ფერი ყურძნის მტევნებით. ნიდაგი უხვათ ირწყუადა და ხორბალი იმდენი მოდიოდა: რომ ნახევარი აულებელი რჩებოდა.

სწ უღებას კაცობრიობა არ იცნობდა.
ადამიანები ლალი და ჯანმთელი იყვენ
ღმერთები ხშირათ ადამიანებთან დადიოდენ
მათი სიცილით, ალერსით, კოცნა ღიმილით სივრცე
გაქვლენთილი იყო
გავიდა ხანი

კაცობრიობა გაიზარდა. შევიწროვდა, ხეხილებმა
ნაყოფიერობას უკლო.

ხორბალი ნახევარს არ ყოფნიდა და დაუწყეს მიწას
დამუშავება.

სახნისმა მშვენიერ მიდორ-ველებს ჯიჯგნა დაუწყო.
ადამიანებს მოუსვენრობა და ზრუნვის ალი სახეზე გა-
დაეკრათ. მათ ყურადღებას ახლა სახნისი იქცევდა.

მაშინ ღმერთებიც ჩაფიქრდენ.

კაცობრიობამ მიწიდეველობა დაკარგა—და გადა-
წყვიტეს თავისი მეუფება მიუწოდომელ მაღალ მთაზე გა-
დაეტანათ.

ეს აზრი ყველას მოეწონა.

— რით ავლნიშნოთ ჩვენი დედამიწაზე ცხოვრება?—
იკითხა ღმერთმა.

-- რომ აღინიშნოს ის ლეთაებრივი ცხოვრება, ის
ალერსი და სიხარული ჟრუანტელი, რომელიც ჩვენ-მიერ
აქ მიდორ ველზე უხვათ იფრქვეოდა, მე მგონია გაეაჩი-
ნოთ ნაირ-ნაირი მიდვრის ყვავილებიო!—სთქვა სხივმო-
სილმა სიყვარულის ღმერთმა.

ღმერთებს ეს აზრი მოეწონათ და გაჩდა მინდვრის
ყვავილები.

მართლაც, იმ დღიდან, სადაც სახნისი არ გაივლის
იმ მიწაზე მიდვრის ყვავილები ყოველთვის ბლომათ გა-
დიშლებიან ხოლმე.

ჯოჯოხეთის მძიმე კარები გაიღო და ეშმაკმა ცოდ-
ვილი ადამიანი შიგ შეუშვა.

— შენი საუკუნო ბინა აქ იქნება! უთხრა ეშმაკმა
ადამიანს და თვითონ მთავრისკენ გაემართა.

ადამიანი მარტო დარჩა.

გაიხედ განოახედა და დაინახა, რომ არე-მარე გო-
გირდის ცეცხლით იყო განათებული, გახურებულ რკი-
ნის ორმოებიდან ადამიანებს თავი ამოეყოთ და საცოდა-
ვთ ღრიალებდნენ.

ხანდახან სივრცეში ისეთი საშინელი ზუზუნი გაის-
მოდა, რომ ადამიანი დაფრთხა.

ამ დროს მან ერთ ქალს თვალი მოკრა. დააკვირდა...

ქალი მისი სატროფო აღმოჩნდა.

ადამიანი შეშლილივით მისკენ გაემართა და გადაე-
ხვია.

ცეცხლის ალი ორივეს სწევდა, მაგრამ ტანჯვას არ
გრძნობდნენ. პირიქით მჭიდროთ გადახვეული, ერთმანე-
თის თვალების ცეცხლში უზომო ნეტარებას კრეფდნენ...

ამ დროს გამოჩნდა ჯოჯოხეთისა მთავარი სასტიკი
ბელზებელი.

— ადამიანი სად არის? — იკითხა მთავარმა.

— აქ არის! — სთქვა ეშმაკმა და როცა ადამიანი
თავის ადგილას ვერ დაინახა, გაოცდა.

— ამას რას ვხედავ!? აგერ ვილაც ქალს ვხევეა! —
სთქვა ბელზებელმა.

— ალბათ მისი სატროფო — ჩუმათ სთქვა ეშმაკმა.

— შემდეგისათვის ეცადეთ, რომ შეყვარებულები
ერთმანეთს არ შეხედნენ, თორემ როგორც ვატყობ ისინი ჯო-
ჯოხეთს სამოთხეთ აქცევენ! ბრძანა ჯოჯოხეთის მთავარმა.
ეშმაკმა თანხმობის ნიშნათ თავი დახარა.

ჯ ე მ ი ლ ა .

მექარავენეთ შორის იმყოფებოდა ძღვეა-მოსილ ფა-
შისათვის გამოგზავნილი ახალგაზდა ასული ჯამილა.

აღმოსავლეთის მზეს საუცხოვოთ შეემქო მისი გა-
რეგნობა:

თეთრ-აბრეშუმით მოსილი ტანი ნილოსის ნაპირას
მოზარდ ლერწამის უსწორესი ჰქონდა.

თეთრ მარმალლოს სახეზე წარბ-წამწამი ჩინურ შავ-
ფერით დახატულს გავდა.

თვალეების ნაზი, ოცნებების აღმძვრელი მისი შუქი,
სიმშვიდე და ქალური მორცხვობა ყველას ხიბლავდა.

სხვათა შორის ჭაბუკი არაბი არალა ხშირად მიაპყ-
რობდა ხოლმე თავის უიმედო თვალებს ჯემილას ტანის
მშვენიერ მოზაზულობას.

ამინდი კარგი იდგა და მოგზაურობა მომხიბლავი
ხდებოდა.

მაგრამ დიდია განგება ალლახისა და შეუმცნებელი
მიზანი მისი სურვილისა.

უეცრად საშინელი ქარ-ტეხილი ამოვარდა.

განრისხებულმა სტიქიონმა მთელი ქარავანი ზღვის
ტალღების სათამაშოთ გამხდარ ნაფოტს დაამსგავსა.

სამი გძელი დღე უდაბნოში უგზო-უკლოდ იხეტია-
ლეს. მოქარავენნი ერთიანად მოიქანცენ.

მათ თვალებს ელანდებოდა სიკვდილის საზარელი
სახე და მათ ყურებს ესმოდათ მისა ჩონჩხის შიშის მომგვ-
რელი ჩლუნგი ჩაჩხუნი.

სამი დღე მათ ტუჩებს წყალი არ მიჰკარებოდა.

სასოწარკვეთილებამდე მისულმა წინამძღოლმა მაშინ
არაბთ მიმართა: „სიკვდილი ისე დაგვიახლოვდა, რომ
მის ძეგლებს ჩვენი ქუთუთო ეხება, ჩვენ მეტი ძალა აღარ
შეგვწევს. ერთად შევგროდეთ, უკანასკნელად ავაშობრა-

ოთ ბაგენი სადიდებელად სირიის თაფლზე უტკბილეს პალახისა და განვემზადოთ სასიკვდილოთ.

ყველა ძუხლზე დაეცა.

სწორეთ ამ დროს წამოიწია ჯემილამ. მისი თვალები აინთო იმ ცეცხლით, რომლითაც მდიდარნი არიან ხალხთა წინამძღოლნი.

— მძებო, იმედს ნუ დაეკარგავთ! სანამ ძალა შეგეწევს წინ გავესწიოთ, ვინ იცის, იქნებ სადმე, აქვე ახლოს, კობტათ აბიზინებული ოაზისი იმყოფება! მაშ წინ, და თუ მოკვდებით, დაე სიკვდილმა საუკეთესო ცხოვრების ძიებაში მაინც მოგვასწროს.

კბილების ღრქენა და თითების უიმედო მტვრევა მიიღო ქალმა პასუხად.

მხოლოდ ერთმა, მარტო ერთმა არალამ ჯემილას იმედიანის ღიმილით შეხედა. წამოდგა, ასულის წერაწერტანს ხელი შემოავლო და ორივე ჩქარის ნაბიჯით ბურუსით მოსილ სივრცეში მიიმაღნენ...

მ ც ნ ე ბ ა.

ტყის პირათ, მუხის ძირას მტრის ბანაკიდან გამთქცეული ჭაბუკი მიწოლილიყო; ძალიან ეწინოდა, მისი გამოპარვა მტერს არ შეემჩნია და არ დადევნებოდენ.

იცოდა ისეც, რომ, კიდევ რამდენისამე საათის გზა, და იგი თავისიანებს დაუბრუნდებოდა, მაგრამ დაქანცულობა თანდათან იპყრობდა, იმონავებდა.

თავჩაქინდრული, მიბნედილი თვალებით ჭრილობისაგან დაუძლურებულ ტანს მოწყენით დაცქეროდა. და ხანდახან ლამაზი ტუჩებიდან მწარე ოხვრა წამოსკდებოდა. დრო გადიოდა.

მტრის ბანაკიდან ხშირათ მოისმოდა ზარბაზნის ხმა. ცოტა ხნის შემდეგ ჭაბუკმა წამოდგომა დააპირა, მაგრამ

დაუძლეურებული ტანი სურვილს არ ემორჩილებოდა, ისევ ხეს მიაწვა, თვალები დახოჭა და ოცნების მზარეს გადაფრინდა.

სხვადასხვა ლამაზი სურათი მაისის პეპელასავით წაი- და ფრთას მის გონებაში. გამოგოგმ ნდებოდა, დაფრთხილ- ლებდა და ტკბილი ნექტარით ათრობდა. უცბათ მოაგონ- და, ერთს მთვარიან ლამეს, მოღუდუნე წყლის პირას ერთ ლამაზ ქალს, იმ ქალს, რომელსაც აღმიერთებდა, ჟოლოს- ფერი ტუჩებიდან სანეტარო კოცნა მოწყვიტა. .

ამ წუთში, ამ მოგონებამ მასზე უცნაური გავლენა იქონია ფიქრთა უთავდარიგო გროვაში ეს სურათი ლამა- ზი ქალისა, მისი წერწიტი ტანი, სახის ნაზი მოყვანილო- ბა, შავი თვალების გრძობის ამრვევი ცეცხლი, უცნაუ- რათ ნათელი, მკაფიო შეიქმნა — წინ, გავწიოთ წინ! — ეჩურჩულებოდა დილის რიყრაყის მსგავსი ლანდი ფერადი ოცნების სამეფოდან.

ჭაბუკი სიმთვრალემ აიტაცა, იმ სიმთვრალემ, რო- მელიც მუდმივი თანამგზავრია ღმერთებისა და აქ კი შემო- ქმედების ცეცხლის ალით გატაცებულთა.

როგორც მზის თფილი სხივი ცვრის მრავალფეროვან ტანადობას აქარწყლებს, ისე გაანადგურა ამ ოცნებამ ყმა- წვილის უძლეურობა და დაღლილობა. იგი მთვრალივით წამოდგა, თვალები გაუცოცხლდა და გზას დაადგა.

ფერადი ოცნების უსხეული ნაკადით მოსილი მშვე- ნიერი სანახაობა მას სულ წინ მიუძღოდა...

და ჭაბუკიც დანიშნულ მიზანს თანდათან უახლოვ- დებოლა...

იის ფერ თვალუბიანი მოწყალეების და.

როდესაც ირაკლი მალაძე გონს მოვიდა, იგრძნო, რომ იგი თვალს ძლივს აღებდა.

განსაკუთრებით ტკიოდა მარჯვენა თვალი, რომელ- საც სქელი სისხლი მისწოლოდა და მიმაგრებოდა.

წამოდგომა რომ დააპირა, გალახული ტანი ნებას არ ემორჩილებოდა.

მაშინ მას მოუნდა გაეგო, თუ სად იყო დაქრილი. ხელები გაანძრია—მოქქედებდნენ.

ფეხები ამოქმედა—უვნებელი ქონდა.

მხოლოდ შემდეგ იგრძნო, რომ მას ტყვია მარჯვენა ბეჭში ქონდა.

იგი წამოიწია, რომ არე-მარე დაეთვალეოდა.

დილა იყო.

ზამთრის ცივი დილა, მოღრუბლული, შავი ბურუსით მოსილი.

მიდამო თხელი თოვლით იყო დაფარული.

მის გარშემო მოკლულთა გვამები ეყარა.

თავი ისევ ძირს დაუშვა.

მას გაახსენდა, რომ გუშინ ბრძოლაში მიიღო მონაწილეობა...

ბრძოლა სასტიკი და საშინელი იყო... რკინების რაჩხა-რუჩხი... კივილი, კვნესა...

გააფთრებული სახეები... ახსოვდა, რომ იგი ერთ დროს შუბს მაგრად და კარგად ხმარობდა...

ეხლა საშინელი ტკივილს გრძნობდა.

თავი უხურდა. ციოდა, წყურვილი ახრჩობდა.

წამოწევა დააპირა, მაგრამ თავის ნაცვლათ თითქო ას-ფუთიანი რგვალი რკინა ება.

ბედს, რომელიც ომში დიდს როლს თამაშობს, მიანდო თავისი დამსხვრეული იმედი.

ცოტა ხნის შემდეგ შორიდან საუბარი შემოესმა.

— მოდიან... მომეშველებიან... არა მიშავს რა... გაიფიქრა მან და თვალევი დახუჭა.

საუბარი ძალიან უახლოვდებოდა, მაშინ თვალევი გაალო.

მას თავზე გერმანელები ადგენ.

მათ დანახვაზე ირაკლი შიშმა აიტანა და თავი მოიმკვდარუნა. ერთმა გერმანელმა დაიწია და მას ბარდაყში რალაც ნემსივით წვეტიანი რკინა ჩხელიტა.

ამას ირაკლიმ კენესით პასუხი გასცა.

იგი საჩქაროთ წამოაწვინეს, ჭრილობა გაუწმინდეს, შეუხვიეს, საკაცეზე დააწვინეს.

დასუსტებულმა სხეულმა ამდენ მოძრაობას ვერ გაუძლო და მას გული წაუვიდა.

როდესაც გონს მოვიდა, იგი საკუთარ თვალებს არ უჯერიდა.

ლოგინზე რბილათ იწვა.

ტანზე თეთრი საცვალი ეცვა.

წინ ახალგაზრდა მოწყალეების და უჯდა და წიგნს კითხულობდა.

ირაკლიმ დაიკენესა.

მოწყალე დამ წიგნი საჩქაროთ განით გადასდო და შუბლზე ხელი გადაუსვა.

— ზაი რუიჰ! ბიტე, ზაი რუიჰ! — უთხრა ასულმა ირაკლის.

ირაკლი მიხვდა, რომ გერმანელების ლაზარეთში იწვა.

მოწყალეების დას გრძელი, ოქროს ფერი თმა სადათქონდა მივარცხნილი. თეთრ სახეზე და წარბებ შუა სიმშვიდე გამოისახებოდა.

ორი იის ფერი თვალები ამ გამომეტყველებას აორკეცებდნენ მით, რომ სათნოებას აძლევენ.

მოწყალეების და ირაკლის თავგამოდებით უვლიდა: სიცხეს უზომავდა, დასამშვიდებელ წვეთებს აწვდიდა.

— თუ ასე მომიარა ამ ცხოვრების შვილმა, ეგებ არ მოგვეღე — ფიქრობდა ირაკლი და თვალებით ცდილობდა მისი კეთილის მყოფელისათვის მადლობა გამოეხატა.

ირაკლის ასეთი ყოფა დიდხანს არ გაგრძელებულა.

ერთს დღეს მან შეამჩნია, რომ მოწყალეების დას სახეზე მწუხარების ღრუბელი შემოწოლოდა.

მთელი დღე დარბოდა, ბარგებს ალაგებდა და თუ მასთან მოირბენდა, მხოლოდ რამდენიმე წუთით.

— რა დავოშავე რა დაძემართა — ფიქრობდა ირაკლი.

შუა დღე იქნებოდა, როდესაც ოთახში უფროსი აქი-მი შემოვიდა.

— შნელ! შნელ! გაიძახოდა იგი აღელვებული ხმით.

მოწყალეების დები ოთახებში დაიშალენ, რომ თა-ვიანთი ავთამყოფებისათვის უკანასკნელათ მიეხადათ.

ირაკლის სროლის ხმა შემოესმა და ახლა ყველა-ფერს მიხვდა, რუსები ამ ადგილს აწვებოდენ და გერმა-ნელები გარბოდენ.

როდესაც მოწყალეების და მასთან მივიდა და ჭიქით რძეში დალბობილი პური წინ დაუდვა ირაკლიმ მას ხე-ლი დაუჭირა, პირზე მიიღვა და აკოცა მადლობის ნიშნათ.

მოწყალეების და ოთახიდან საჩქაროთ გავიდა.

ირაკლიმ აიწია, რომ მაგიდაზე მოწყალეების დის ოქროს პატარა საათი დაინახა.

მას უცბათ გაახსენდა, რომ მოწყალეების დას ეგ საა-თი ძალიან უყვარდა.

როდესაც მიმოიხედა გარშემო, მხოლოთ მძიმეთ და-ჭრილები იწვენ.

მე თითონ წაწოდვები... კარებთან მივალ, დაუძა-ხებ და ნივთს დაუბრუნებ — გაიფიქრა მან.

საათს ხელი დაავლო, წამოიწია და კარებისაკენ გაემართა.

ჭრილობის ყიყინამ მისი სურვილის ნაზი ხმები უც-ბათ ჩაქოლა, მას ისეთი სისუსტე მოერია, რომ აქვითინ-და და შუა ოთახში ჩაიკეცა.

ს ა ლ ა ზ ი ს ჯ ა შ ვ ა

სალამო იყო.

ბალში აუარებელი ხალხი ირეოდა. რადგანაც ახლო ნაცნობებს ვერ შეეხვდი, რამდენიმე ხნის სეირნობის შემდეგ, მოწყენილობისაგან დევნილმა, შინ წასვლა დავაპირე. სწორეთ ამ დროს მომიახლოვდა ერთი ქალი.

თუმცა ცოტა ბნელოდა. მაგრამ ქალი ვიცანი.

— შინ მიბრძანდებოდით? — დამეკითხა ქალი ცოტა აღელვებული ხმით.

— დიახ—მიუგე.

— არ შეიძლება ცოტა ხნით შეგაჩეროთ?..

— დიდი სიამოვნებით...

— ერთი უხერხულობიდან უნდა გამომიყვანოთ... იმედია, როგორც ინტელიგენტი, თქვენ ამის ახსნას არ მომთხოვთ... ეს ჩემთვის მწარე განცდა იქნებოდა... მთელი ღამე არ მეძინა. საქმე არ იცდის... გადავწყვიტე საჩქაროთ შენახეთ... გულახდილათ მითხარით, წინააღმდეგი ხომ არ იქნებით?..

— აბა რას ბძანებთ... თქვენთვის არაფერს დავიზარებ...

— მაშ აი რას გეტყვით... ღმერთო ჩემო... მე თქვენ გაღმერთებთ... თქვენ ისეთი თავაზიანი ბძანდებით.. აი, რისთვის მსურს შეგაწუხოთ... ამ დღეებში ჩემი ქმარი შეგხვდებათ და სადაღის ჯაყვას გადმოგცემთ... თქვენ არ დაიბნეთ... თქვენ თავი ისე დაიჭირეთ, თიოქოს ეს ჯაყვა თქვენ გეკუთვნისთ...

თქვენ უთხარით, ვითომ პარასკევ ღამეს ჩემთან იყავით და იქ დაგავიწყდათ ..

ეს ჯაყვა ერთს ვილაკას დარჩა ჩემთან...

მე ეს მაშინ არ შემიმჩნევია... როდესაც ქმარი დაბრუნდა, ჯაყვა ნახა და უცბათ მკითხა:

— ეს ჯაყვა ვისია?

მე უეტრათ თქვენ დაგასახელეთ და უთხარი, რომ თქვენ იყავით ჩემთან.

ვიცი, რომ ეს მას არც გაუქვირდებოდა და არც ეწყინებოდა.

მაშ ამ სამსახურს ხომ გამიწევთ?

— რასაკვირელია...

— ოღონდ ის არ დაგაეიწყდესთ, რომ ეს პარასკევ ღამეს მოხდა...

ქალი მეტათ აღელვებული გამშორდა.

მართლაც, ორი დღის შემდეგ იმ ქალის ქმარი შემხვდა...

ქალის დავალება პირნათლათ შევასრულე.

ლ ა მ ა ზ ი ც ო ლ ი .

უხალისო, ერთფეროვანი ცხოვრება მიმდინარეობდა იმ ჯარის ნაწილში, რომლის უფროსი მე ვიყავი—დაიწყო პორუჩიკმა ლევან ფორაშვილმა.

დილიდან-სალამომდე და კვირიდან-კვირამდე თხრილებში ვიყავით ჩაფლული.

ჩემი ოთახი, მიწის ქვეშ, გვარიანათ იყო მორთული, მაგრამ სალდათებს ნიადაგის სისოვლე მეტათ აწუხებდა. ერთ დღეს მზერავეთა კამანდამ ათი აესტრიელი მოიყვანა.

ამ მოვლენამ ჯარში ცოტა სიცხოველე და ხალისი შემოიტანა.

სალდათები ახლად მოყვანილ ტყეებს შემოხვევოდენ და ენის უცოდინარობის გამო ხშირათ მათი საუბარი სიცილით შეიცვლებოდა ხოლმე.

იმ დროს რკინის-გზებს შათ გადასაყვანათ არ ცა-
ლოდათ და ავსტრიელები რამდენიმე დღით ჩვენთან დავ-
ტოვეთ.

რადგანაც გერმანული ენა ცოტა მესმოდა, მეც ხში-
რათ ვეწვევოდი მათ.

ჩემიერ დასმული კითხვები ყოველთვის უბრალო
ცნობის მოყვარეობას არ სცილდებოდა, გამოკითხვის ელფე-
რი არ ქონდა, ამასათვის მათი ნდობა მალე მოვიპოვე.

მხოლოდ ერთი ტყვე მუდამ განმარტოებით იდგა
და ჩვენს საუბარში მონაწილეობას არ იღებდა.

მასთან საუბარი ბევრჯერ დავაპირე, მაგრამ ვერას
გავხდი, მასთან დაახლოვება ვერ შეეძელი.

ერთ დღეს იგი გადაჭრილ ხეზე იჯდა და ფიქრში
იყო გართული. მიუახლოვდი. ბექზე ხელი დაგკარი. ჩემ
დანახვალზე ადგილიდან წამოიჭრა, შემდეგ ერთი გაიხედ-
გამოიხედა, უბიდან პორტრეტი ამოიღო და მითხრა.

ზი ისტ მაინე ფრაუ!

სურათი ხელში ავიღე და დავხედე.

მიყვარს ლამაზი ქალები. მათი საზოგადოება, მათ-
თან საუბარი და მათი სახის დამახსოვნება. ჩემს მეხსიე-
რებაში ბევრი ლამაზი სახეებია აღბეჭდილი: ზოგის ხმის
ტემბრი, ზოგის სიცილი, წკრიალა ლამაზი სიცილი, ზო-
გის წარბები მოძრაობა, მაგრამ ამ სურათმა უცბათ და-
მამტყვევა, მომაჯადოვა.

ქალს მშვენიერი გარეგნობა ქონდა, იგი როდიალთან
ჩაფიქრებული იდგა.

ფართო, ოცნების სამეფოში გადაფრენილი, თვა-
ლები, ხორცის თეთრი კანი, ლამაზი ცხვირი, რგვალი
ნიკაპი, ბროლის კბილებზე დაწყობილი ნაზად გახლენი-

ლი ბაგეები, პატარა ყურები და თმის ფერ ლენ ჭით მი-
მაგრებული, მარჯვნივ მივარცხნილი წაბლის ფერი თმა
მას იმ რიგათ ხატავდა, აცხოველებდა. რომ იტყოდ: .
ხელს არ შეუშლი, დაე ოცნების სამეფოში დარჩეს, ინა-
ვარდოსო“

— რა მშვენიერი ცოლი ყოლია ამ ბედნიერს— გა-
ვიფიქრე და ამ კაცისადმი შეცრათ უზონო პატივისცემა
ვიგრძენი.

ავს ჰრიელმა ჩემი აღტაცება შეამჩნია და მითხრა:

— ეგ ქალი სამ წელიწადს მიყვარდა. ცხოვრება ჩემს
ბედს დიდხანს ეწინააღმდევა, მაგრამ ბოლოს ყოვლად
ძლიერმა სიყვარულმა გაიმარჯვა, მაგრამ სულ რამდენი-
მე კვირა გვეღირსა ერთმანეთის მზერით ნეტარება. და-
იწყო ომი.

მეც ომის ფერხულში ჩავეები და ვინ იცის, აწი რო-
დის ველირსები მის ნახვას... სთქვა ავსტრიელმა და თვა-
ლები აუცრიმლიანდა.

უცბათ მჭერმეტყველების სიძლიერე ვიგრძენი, ავსტ-
რიელი დავანუგეშე, ხელი მეგობრულად დავავლე და ბი-
ნაში წამოვიყვანე. მარტო ერთი ბოთლი კახური გამაჩნ-
და და როდესაც დალოცვილ ქვაყნის ვაზის წვენი დავი-
ნახე. ავსტრიელს ნება გამოვთხოვე, მისი ლამაზი ცოლის
სადღენგრძოლო დამელია

— ზერ გუტ! ზი ზინდ ზერ ლიბენსვიურდიჰ!— მო-
მიგო მან და გამხიარულდა.

სურათი ამოიღო, დახედა, პაერი მძიმეთ ჩასუნთქა
და მოწყენილი თვალები ფიქრებით აეცსო.

ამის შემდეგ ჩვენ მუდამ ერთად ვიყავით.

მას ყოველთვის განსაკუთრებულ პატივს ვცემდი.

გამოთხოვების დღეს მოწყენილობა დაეტყო.

ჩემი მოშორება ენაღვლებოდა.

წასვლისას შემეხვეწა:

- ყაზახებს ნუ გამაყოლებთო...

თხოვნა ა.უსროლოე.

დრომ ვერაფერი გააწყო და დიდხანს კიდევ, როდესაც ოთახში მაგიდას მარტო მიუჯდებოდი, ხშირად თვალწინ ავსტრიელი ქალის ლამაზი სახე წარმომიდგებოდა და ხოლმე და იმ წუთის ჩემი განწყობილების მიხედვით იგი მაწუხებდა, მანუგეშებდა, მათრობდა და მახალისებდა.

ზ ლ ვ ა ზ ე .

კეკლუცი და ცელქი მარო, ცოლი მდიდარი მემამულისა, საყვარელ ნესტორთან ერთად, ზღვის პირად მდებარე, საკუთარ მამულში დასეირნობდა საღამო იყო. მზის სხივები მიდამოს ოქროს ფერად რთავდნენ. ზღვაზე ისეთი სიმშვიდე სუფევდა, რომ მის ზედაპირზე ადამიანი იას ოდენა ტალღასაც კი შეამჩნევდა.

როდესაც შეყვარებულებმა იმ ადგილას მიაღწიეს, სადაც მაროს ქმარმა ფიცრის ორი პატარა სახლი ააგებია, ცურვის ზედმიწევნით მცოდნე მარო ნესტორს მიუბრუნდა.

— ჩემი ქმარი ამ საღამოს შინ არ მოვა, მოდი ტანი დაეიბანოთ.

— კი, მაგრამ, მე რო ცურვა არ ვიცი— მიუვო ნესტორმა.

— ეგ არაფერია, ჩვენ რეზინის საცურავი რგოლი გვაქვს, ამას წელზე გავიკეთებთ და შენდღე თავს წყალში თევზივით იგრძნობ— უპასუხა ქალმა.

სიყვარული მხოლოდ მაშინ არის წარმტაცი როცა მას ერთფეროვნებაში არ ამყოფებენ, სიყვარულს უყვარს ფანტაზია და ამიტომ ორივემ გადასწყვიტა ტანი დაეიბანათ.

მარო და ნესტორი პატარა სახლში შევიდნენ.
ცოტა ხნის შემდეგ საბანაო ტანისამოსში გამოწყობილი მარო გამოვიდა.

მას ნესტორი მოყვა.

მარომ საყვარელს საცურავე რგოლი თავის ხელით შეუბნია და ორივე წყალში შეცურდნენ.

ნესტორი ჯერ დაფრთხა, შემდეგ მაროს დანებდა და მას ცურვით გაყვა.

თფილი წყალი ტანს ეგჭე ეალერსებოდა, როგორც ძველი კახური ღვინო ყელს.

მარო ხან წყალში ჩაიყურყუმალებდა, ხან ხელოვნურათ შექნილ ტალღებს ზჳრგით დააწვებოდა.

ორივე ერთმანეთის, ნახევრად ტიტველ, ტანის წყალში ნავარდის მზერით სტკებოდნენ.

ანაზღაოთ, მარომ ნაპირისკენ გაიხედა, რომ შორს, მომავალ ეტლს თვალი მოკრა. ამის დანახვაზე მაროს თვალები გაუფართოვდნენ, სახე გაუფითრდა.

— ღმერთო! დაიძახა მან,—ეგ ნამდვილად ჩემი ქმარია, ალბათ შინ მოსულა და ახლა ჩემთან მოდის...

— უშველოთ თავს, აჩქარებით სთქვა ნესტორმა, ღონე მოიკრიბა და სწრაფი ცურვით ნაპირისაკენ გაემართა.

ჩქარა, ჩქარა, შემდეგ პატარა სახლში დაიმალები, ეჩურჩულებოდა მარო ნესტორს და შეძლებისამებრ ეზმარებოდა.

ეტლი თან და თან ახლოვდებოდა, ნაპირი კი ჯერ შორს იყო. მარო შიშა მოიკო. მას წარმოუდგა თავისი ქმარი, მისი სასტიკი, შეურიგებელი შემოხედვა, გაახსენდა მისგან ერთჯერ თქმული სიტყვები: „ყველაფერს გაპატიებ, გარდა ღალატისა“, წინ გადაეშალა ის ფუფუნება, სიმდიდრე რომელიც მას თავისი ქმრის წყალობით ქონდა, ახლა ეს ყველაფერი ეკარგებოდა, ზელიდან ეცლებოდა ვისთვის?

— ნესტორისათვის. რომელსაც გარდა მაგარი მკლავისა და გრძნობიერი ტუჩებისა არა გააჩნდა რა!..

და ამ წუთს, მასში გაიღვიძა ქალმა მთელი თავისი მაცდური ბუნებით.

მას სახე შეეცვალა. თვალები ცეცხლივით აენტოიგი ნესტორთან ახლო მისცურდა, შემდეგ ხელი ბაწარს დაავლო, იმ ბაწარს რომელიც ხსნიდა სარტყლის მიმანაგრებელ კვანძს და მოსწია!

ქამარი ნელა დაიშალა.

— დავიღუპე! ძლივს მოასწრო ნესტორმა და ზღვის სიღრმეში ჩაინთქა.

კეკლუტმა მარომ ეს რომ დაინახა, სწორი ტანი წყალში უფრო მოხუენილათ გამართა მაგარი, მხარული დაჰკრა და ნაპირისკენ გაემართა.

მთხროვთ ვტმრი გააზრაზოთ...

ახალგაზრდა ოფიცერი ანტონ გერაშვილი მიწაში ნახევრათ ჩაფლულ ოთახში მაგიდას უჯდა.

დიდი ხანი არ იყო, რაც იგი შინიდან ბრძოლის ველზე დაბრუნდა.

შინ ანტონმა ავითმყოფი ცოლი დატოვა, ეს კი მას სულს უწუხებდა და გულს უღრღნიდა. იგი მუდამ ჩაფიქრებული დადიოდა და ოცნებით იგონებდა იმ საყვარელ არსებას, რომელიც მას სინამდვილემ დააშორა.

მთელი თავისი ხან მოკლე ცხოვრება ახალგაზრდა ცოლთან მას სიზმარივით ეჩვენებოდა.

ახალგაზრდა ასულმა ნინომ თავისი ნაზი გარეგნობით, მოქცევით ჭაბუკის გულზე ისეთი ღრმა დაღი დატოვა,

რომ ანტონი, როცა მათ შორის შექნილ გარემოებას ჩაუკვირდა, ასულს უფრო დაუახლოვდა, გაეცნო და ბოლოს ჯვარი დაიწერა

მათი ჩუნარი, მშვიდი ცხოვრება დიდ ხანს გაგრძელდებოდა მაგრამ კაცთა სიძულვილის გამოჯერ მკვიდრათ ტახტზე მჯდომმა ომის ღმერთმა საყვირით მსოფიოს გადასძახა, რომ ხანგრძლივი სიმშვიდის შემდეგ იწყებოდა სიკვდილის, სისხლის და ცეცხლის აყვავების ხანა. ანტონმა ოჯახი დასტოვა და ბრძოლის ველისკენ გაემართა

როგორც სხვა ბევრი, იგიც ომის გათავებას მალე მოელოდა, მაგრამ მოსტყუვდა მიუხედავად სასტიკი დისკოპლინისა, მან ორჯერ მოახერხა შინ გამგზავრება.

პირველათ როცა ცოლი ნახა, მას გულში შიში დაებადა, ავითმყოფობა გაძლიერებოდა და ამით მისი მდგომარეობა საშიში ხდებოდა როცა მაშინ, გამოთხოვების დროს, ცოლს მიუახლოვდა, ქალმა ტირილი დაიწყო, ხელი მაგრათ შემოხვია და არ უშვებდა.

მაგრამ როცა მგორეჯერ მოუბდა შინ მისვლა, ნინო იმდენათ სუსტი იყო, რომ გამოთხოვების წამს მას ნელის ხმით უთხრა: „ნუ გეშინია, მე არაფერი მიშავს, შენ თავს მოუარე, არ გაცივდე.. ჩემზე ფიქრი ნუ გაქვს... მოვრჩები, დამერწმუნე, რომ მოვრჩები... და მას თვალეზე ცრემლი მოადგა. გულმოკლული ანტონი ბრძოლის ველზე გამობრუნდა, აქ იგი შინიდან მოსული წერილებით ცხოვრობდა.

მთელი ერთი კვირა გადიოდა, რაც მას წერილი არ მიუღია. მან ხელქეციით სალდათი მახლობელ სამხედრო ფოშტაში გაგზავნა და თითონ შინიდან მოსული ამბების მოლოდინში მაგიდას ღრმათ ჩაფიქრებული უჯდა.

ძალიან გვიან სალდათი დაბრუნდა.

აკანკალებული ხელებით მან წერილები გადასინჯა, მაგრამ ნაცნობი ხელი არსად ნახა.

შინიდან გამოგზავნილი წერილი გახსნა. დედა სწერდა, რომ ნინო საშის მდგომარეობაში იმყოფებოდა და შეილს ანუჯეშებდა.

ამის წაკითხვაზე ანტონმა თმებში ხელი იტაცა და ოთახში გიჟივით სიარული დაიწყო.

— წავალ. . ისევ შინ წავალ.. შეუძლებელია ჩემი აქ დარჩენა... ჩემს მდგომარეობაში შევლენ, გამიშობენ... ღმერთო, იმას, რომ რამე დაემართოს, ხომ დაიძახებრა ჩემი ცხოვრების იდეალი...

შემდეგ იგი მაგიდას მიუახლოვდა და დეპეში დასწერა: ვიცი, რაც მოხთა, ნუ მიმალავთ, დაწვრილებით მაცნობეთ... მან არაფერი იცოდა, მაგრამ ძარღვებმა მას რალაცა შიში უკარნახა და ისე დასწერა.

მთელი ღამე თვალეზი არ დაუხუჭავს.

მეორე დღეს პასუხი არ მოსვლია.

მესამე დღეს დილით დეპეში მოუვიდა. მისი შიში გამარტლდა.

ის, ვისაც მთელი თავისი კბუჭური აღტაცება შესწირა, ამ ქვეყნათ არ არსებობდა.

ლოგინზე თავბრუდასხმულივით დაეშვა და ჩაფიქრდა.

მწუხარებამ თანდათან გამოიჩინა თავისი ძლიერება. მან ტირილი დაიწყო, ჯერ ჩუმათ, შემდეგ ხმა მალა აქვითინდა.

ნუგეში სადღაც მიიმალა.

გავიდა ღრო.

იგი წამოდგა, სამგზავრო სკივრი გახსნა, ცოლის სურათი ამოიღო და წინ დაიდგა.

— ნინო! დაიძახა მან და ცრემლებმა თვალეზიდან უხვათ დაიწყეს დენა.

რა ვქნა აწი? სად წავიდე? ჩემი სიცოცხლე დამ-

სხვრეულია, მე აწი არასდროს ის ადამიანი არ ვიქნები, რაც ვიყავი. .

შვიდობით ჩემო იმედებო. ჩემო ლაყვარდოვანო მომავალო.. გადაწყვეტილია, თავს მოვიკლავ... მოთქვამდა ანტონი.

გარემოება თითქოს ხელს უწყობდა: ბნელი, ცივი მიწის ქვეშ ჩაფლული ოთახი... უმეგობროთ... გარეთ სიცივე. სუსხი, თოვლი, ზარბაზნების გრიალი, თოვების სროლა... მოწყენა, სისხლი, სიკვდილის უსირცხვო, ნიღაბ ახდილი თარეში... შინ საყვარელი არსება თვალეზ-დახუჭული, ლოყებ ჩაეარდნილი გაციებული ტუჩებით და გულზე დაკრეფილი სანთლის ფერი ხელებით...

— დიახ გადაწყვეტილია, თავს მოვიკლავ.. სთქვა მან და ჩაფიქრდა.

მაგრამ რა დროს? ზამთარია, სიცივე.. უცბათ გაიღიმა, გაახსენდა თმახუჭუჭა, ახალგაზნდა უიმედოთ შეყვარებული, მგოსნური შემოქმედებით ატანილი ვერტერი... ის ხომ ესთეტი იყო, მაგრამ როცა შარლოტასთან ბედმა დააშორა და ამ უიმედობამ რეალური სახე მიიღო, მან ზამთარში... როცა დიდი თოვლი იყო, დამბაჩა აიღო, აი ისე, როგორც მე შემიძლია ახლა რევოლვერი ამოვიღო და შუბლზე მიიდვა — ამ ფიქრის დროს მან ჯიბიდან რევოლვერი ამოიღო და შუბლზე მიიდვა.. დიახ, ვერტერმა ტყვიით თავი გაიხვრიტა... მეც შემიძლია.. უცბათ ხელი შეაჩერა. მაგრამ ვერტერის დრო სხვა დრო იყო. ახლა მეოცე საუკუნეში, როდესაც სიყვარულის ნაცვლად მრუშობაა, ვინ დააფასებს ჩემს საქციელს—გაიფიქრა მან.

მაგრამ ნუთუ იგი თავს იმიტომ იკლავს, რომ სხვების საეჭროთ გახადოს ეგ მისი თავის განწირვა, რა სასაცილოა ადამიანი მაშინაც კი, როდესაც დიდ დასკვნამდე მიდის—გაიფიქრა მან.

— მაშ რას აპირებ ახლა? დაეკითხა თავის-თავს...
რა ვიცი... ვნახოთ... მიუგო პირველ შეკითხვას.

ანტონმა კარი ნელა გააღო და სალდათს დაუძახა.

— იცი რა გითხრა... ნინო, ჩემი ცოლი მომკვდარა...

— ქალბატონი გარდაიცვალა?! გაოცებით იკითხა
სალდათმა...

— გეწყინა?

— აბა რას ბრძანებთ, თქვენო მაღალკეთილშობი-
ლებავ, — სთქვა სალდათმა და ცრემლები მოერია.

ანტონმა დეპეში დასწერა, შემდეგ სალდათს გა-
დასცა.

— წადი, ეგ დეპეში გაგზავნე და როცა დაბრუნ-
დები, მაგიდაზე წეჩილს ნახავ... ისე მოიქეცი, როგორც
იქ წერია...

... კარგი ბატონო...

— შენ ხომ ჩემი ერთგული ხარ? --

-- კი თქვენო მაღალკეთილშობილებავ...

— მაშ წადი.

სალდათს არ უნდოდა წასვლა უნდოდა რაღაცა
ეთქვა, მაგრამ ანტონმა მას ზურგი შეაქცია.

სალდათი გავიდა.

ანტონი მაგიდას მიუჯდა და წერა დაიწყო.

სწერდა ჩქარა, მოუფიქრებლათ. შემდეგ მოსახურა-
ვი მხარზე გადიგლო და გარეთ გავიდა.

ჰაერი მძიმე იყო. ცა მოღრუბლული. ბუნება დაღ-
რემილი, დამახინჯებული, ველი წყლიანი და თხრილებით
დასერილი. ცოტა გადაუხვია და სალდათების თხრილებ-
ში ჩაეხიდა.

სალდათებს თოფები ძნსავით გაეჩერებიათ და ის-
ვენებდნენ. სმენათ გადაქცეული დარაჯები კი თავჩალუ-
ნული დაიარებოდნენ.

ანტონმა უფროსი ჯარის კაცი იხმო.

— გთხოვთ მტერი გააბრაზოთ... სროლა დააწყებოთ...

— თოფები აიღეთ. ცეცხლი! გაისმა ხმა.

საღდათებმა საჩქაროდ თოფებს ხელი დაავლეს და სროლა დაიწყეს.

მტერმა ჯერ პასუხი არ გასცა, მაგრამ როცა ცეცხლი გახურდა, დაფრთხა, იფიქრა, იერიშით მოსვლას ხომ არ აპირებენო და პისუხი გასცა.

როცა ტყვიებმა უთავბოლოთ ზუზუნნი დაიწყეს, აქამდე გაშეშებულ ანტონ ადგილიდან დაიძრა და თხრილებიდან ამოიწია, ახლო მყოფმა საღდათებმა ეს შეამჩნიეს და გაათრთბილეს:

— თქვენო მაღალკეთილშობილებაჲ... საშიშ ადგილზე ბრძანდებით.. დაიწიეთ...

— მართლა, სულ დამაფიწყდა— წარმოსთქვა მან და დაწვეის ნაცვლად მთელი ტანით აიწია.

ერთი წუთი .

მოკრილი ლერწამივით თხრილში უსულოთ ჩაეშვა.

ლ ე ი ლ ა ს ხ ა ლ ი ჩ ა .

(ი. გრიშაშვილს).

სპარსეთის ხანს სოლეიმანს ჰყავდა ასული ლეილა. მის სპილოს ძვლის ფერ სახეზე წარბ-წამწამი ჩინურ მელნით დახატული გეგონებოდათ.

ტუჩები ვნების ტკბილ გრძნობათა ლელვას აცისკროვნებდა. მისი მკერდ-კისერი ზმანება იყო ხვევნა-კოცნის სიგიჟისა; ნილოსის ლერწმის უსწორესი ტანი მთელს

გარეგნობას მთის ლაქვარდისკენ მიაქანებდა; ხმა ტკბილი, მიმზიდველი და მომხიბლავი ბამბასავით წყდებოდა მარჯნის ფერ ტუჩებს; ლეილა იყო წარმტაცი ზღაპარი სპარსეთის ჯადოსნურ ბუნების მიერ ბულბულისათვის ნამზობი.

იზრდებოდა მშვენიება უმწიკვლოდ და დაუდარდელად. მაგრამ უძიროა ნება ყოვლად ძლიერი ალღახისა და მიუწოდმელი მისგან ადამიანისათვის ნაბოძი ჩვეულების ნაირობა.

როდესაც თოთხმეტმა გაზაფხულმა ლეილას ცხოვრების არშიაზე უდარდელად გადაირბინა, ლეილას ახირებული სურვილი დაებადა: მის ლამაზ თვალებს ძილი მხოლოდ მაშინ მიეკარებოდა, როდეს საწოლ ოთახის კედლები ვარდ-ყვავილებით მოირთებოდა ხოლმე.

ას ორმოც განსწავლულ მებაღისათვის ადვილი იყო წლის ყოველ დღეს ლეილის სურვილის შესრულება, მაგრამ ქალის აგებულება ვერ ეგუებოდა სურნელების სიმძაფრეს.

ლეილამ მოიწყინა. მისმა სახემ ბრწყინეალება დაჰკარგა. ვერც ბრძენთა რჩევამ, ვერც სახელგანთქმულ დასტოქართა ზომებმა ვერაფერი ნაყოფი გამოიღეს. მაშინ სულიმანმა ბრძანება გასცა:

ვინც ლეილას ამ სენისაგან გამიკურნავს, მისთვის თვით ლეილა და ჩემი ავლადიდებაც დამილოცნიაო.

გადიოდა ხანი. მკურნალი არ გამოჩნდა. ერთ დღეს, როდესაც ლეილას მშობლები მოწყენილი იხდნენ, მათ კარის კაცი ეახლა.

— დიდებულო სოლეიმან, ვილაც თავს მგოსანს უწოდებს და თქვენი ნახვა სურს. უცნობს ორი ზანგი ახლავს.

— შემოიყვანეთ! გასცა ბრძანება სოლეიმანმა.

— დიდებულო სოლეიმან! გავიგე თქვენი მწუხარება და მოვნახე წამალი, რომელიც თქვენს ასულს განკურნავს.

— ყოვლად ძლიერ ალლახის კურთხევა შენზე იყოს ჩემო შვილო! სიხარულით წამოიძახა სოლეიმანმა.

— დიახ, მე მოვკრიფე ყველა ფერები, ყველა იმ ყვავილებისა რთმლითაც მდიდარია ჩვენი ქვეყანა. ფერად-დაფებითა მოვაქარავინე მათი სახე ისეთი ხელოვნებით, რომ თვით ბუნება მის წინაშე მორცხვად თავს დაჰხრის. აი, ეს ქსოვილი—სთქვა მგოსანმა.

ზანგმა კალათიდგან მშვენიერი ნაქსოვი ამოიღო და რომ გადაშალა ამ სანახაობით ყველა მოხიბლული დარჩა.

ხალიჩა! წამოიძახი ბედნიერმა სოლეიმანმა. მართლაც, ვარდ-ყვავილების სახეები ხელოვან თითებს იმ რიგათ ამოექსოვათ, რომ გაზაფხულის პეპელა მათ დანახვაზე საგოგმანებლათ ლამაზ ფრთებს ხალისიანად გაშლიდა.

საჩუქარი ლეილას ანახეს.

ლეილა სანახაობით გაბცვიფრებული დარჩა.

ამ ხელოვნურ ვარდ-ყვავილის ქსოვილზე ტკბილად და უდარდელათ დაეძინა.

მალე დაუბრუნდა ჯანმრთელობა ლეილას. სულეიმანმა დანაპირები აასრულა.

ლეილამაც თავისი გული სიამოვნებით გადაუშალა ტკბილ ჰანგების მოყვარულ მკურნალს.

ამის შემდეგ ყველა ხამდვილად შეყვარებულთათვის ხალიჩა ხვეენა-კოცნის უაღრესი სამკაულია!

ჩალიჩა თუ კაცი?!

მას ცოლი მოუკვდა... ადამიანი, რომელსაც აღმერთებდა, ათაყვანებდა, რომლის თვალის გამოჰეტყველება-შიც სიცოცხლის ხალისს ხედავდა და რომლის ტურქებზეც სიყვარულის ყვავილებს კრეფდა, ამ საიდუმლო მოვლენის შემდეგ გაცივდა, გაფითრდა.

მიცვალებული არ იცდის.—სასაფლაოსკენ იყურება.
ვარდებით დატვირთულ კუბოს ნელა მიაქანებს პრო-
ცესია.

ის აღშფოთებული მიყვება ცხედარს... ტვინი უდღუღს...
იგონებს პირველ ალერსს... იგონებს მისი თვალების
სიცოცხლეს...

ახლა ის კუბოშია—ფიქრობს მწარეთ.

მისი ძარღვები სამართებლის პირზე დახტიან...
თვალმაც უმტყუნა: მისი აზრით ბუნებაც კი გამოცვლი-
ლა.. მას ეჩვენება, თითქოს მთელი სამყარო მას თანაუ-
გრძნობს—და ცრემლი ასკდება.

ქუჩა ვიწროვდება. პროცესია მკვრივდება. ამ დროს
მან თვალები ასწია და დაინახა მათ პირისპირ მომავალი
ვიღაც უცნობი, რომელიც ოდნავ შეჩერდა, კუბოსკენ
გულგრილათ გაიხედა და პროცესიის ერთ წვევრს ცნო-
ბის-მოყვარეობით დაეკითხა: „ქალია თუ კაცი?“.

ც ო ღ ვ ი ლ ი.

ერთხელ უფალს გარს მოციქულნი შემოუსხდენ და
ბჭობა-საუბარი გაიმართა—ქვეყნიერებაზე, კაცობრიობაზე,
სიკვდილ-სიცოცხლეზე და ბოლოს სიყვარულსაც მის-
წვდენ.

ამ დროს ცის ლაქვარდით მოსილი ანგელოზი გა-
მოჩნდა და პეტრე მოციქული გაიხმო...

—სამოთხის კარებს ადამიანი მოადგა და სამარ-
თალს თხოულობს—უთხრა ანგელოზმა პეტრე მოციქულს.
პეტრემ წასვლა დააპირა, უფალმა ანგელოზს უბძანა ადა-
მიანი მასთან მოეყვანათ. მაღალი, ახოვანი, მშვენიერი სა-
ხის ადამიანი წარსდგა უფლის წინაშე.

-- მამცნეთ რა ცოდვა მიუძღვის ამ კაცს?—იკითხა
უფალმა.

პეტრემ სწრაფათ ცხოვრების წიგნი გადაშალა და სახის დინჯი გამომეტყველებით წარმოსთქვა:

— ეგ ადამიანი ცოდვილია მით, რომ სიყვარულში თავდაუშვრელი იყო და მეცხრე მცნებას არღვევდა.

— თავის გასამართლებელი რა გაქვს?— კითხა უფალმა ცოდვილ ადამიანს.

— არაფერი. ლამაზი ვიყავი, ქალები მეტრფოდენ და ამ ტრფობას გიჟური კოცნით ვახორციელებდი.— უსირცხვოთ სთქვა ცოდვილმა ადამიანმა.

— მაშ შენ ჯოჯოხეთში წახვალ— სთქვა უფალმა.

— ეგ არ მოხდება!— წამოიძახა ცოდვილმა.

— უკეთუ რასაც მე ჩავდიოდი ცოდვია, მაშინ მეფე დავითიც უნდა წაწყდეს ვინაიდან მან ლამაზი ვირსავია ძალათ მოსტაცა ქმარს და საწყალი ქმარი სარდალს ომში ისეთ ადგილს დააყენებია, რომ უწყალოთ მოკლეს. ასეთი ადამიანი ფერადი სილით დაფენილ სამოთხით გზათ არ უნდა ვლიდეს.

ამ დროს შორიდან თარჩა— ძოწეულში გამოწყობილი მეფე სოლომონი გამოჩნდა. მეფეს თავს საუცხოვო ქვებით გაბრწყინებული გვირგვინი ედგა და ხელში ძვირფასი კვერთხი ეჭირა. ამის დანახვაზე ცოდვილი ადამიანი განცვიფრდა.

— ღმერთო ჩემო,— ამას რას ეხედავ! მეფე სოლომონიც სამოთხეში ყოფილა, ეგ არ იყო— მარმარილოს დიდი სასახლე, ხაქსით, ოქროთი და ვერცხლით შეამკო, რომლის გააშემო ვარდ-ყვავილებით ბალი გააშენა, სადაც ნახევრათ ტიტველი ქალები გარს ეხვიენ და ქნარის ჰანგების ხმას ქვეშ მის წინ სიწითლის გამომწვევ ცეკვას უვლიდენ...

— რას არ ამბობენ დედამიწაზე წინასწარმეტყველელისეზე, რომელიც ქალაქ სონოგში ერთ უშვილო ქალთან დაიარებოდა... ამ ქალს ათი წლის განმავლობაში

შეილი არ ყოლია და როცა ელისე იმის სახლის ცალკე ოთახში მოთავსდა, ქალს გერიტივით ლამაზი ბავში გაუჩნდა...

— განა ამ სამოთხის სანეტარო მიდამოებში თეთრათ გამოწყობილი ავეუსტინის ხმა არ გაისმის. ახლა გაიხსენეთ ამ წმინდანის სიკაბუტეც,—იგი ლამაზი ქალების სურათებს უბით ატარებდა. სამოთხის ოქროს-ფერ მცენარეებით გაშვებულ ბაღში, უმწიკვლო ანგელოზთა გუნდში, უდარდელათ დასეირნობს მარიამ მაგდალინელი, რომლის მარჯუნის ფერ ტუჩებს არა ერთი ყრმა დაკონებია, რომლის ტანით არა ერთი ვაჟკაცო გაგიებულა...

— გაჩუმდი!—ვერ მოითმინა და შესძახა ცოდვილს პეტრე მოცაქულმა.

— შენც პეტრე... შენც!—დაიწყო ცოდვილმა, მაგრამ პეტრე საჩქაროთ გასცილდა. მხოლოდ მამა კიმოთე ცოდვილს ადამიანს მიუბრუნდა და ტკბილათ მიუგო...

— ეგენი იმიტომ არიან აქ, რომ ცოდვები მოინანინეს...

— განა მე კი არ შემეძლო ცოდვის მონანიება?—უკმაყოფილოთ სთქვა ცოდვილმა.

— მერე რათ არ ისურვე?—სთქვა უფალმა.

— ვერ მოვასწარი. სიკვდილი უხილავათ მეწვია... მიუგო ცოდვილმა ადამიანმა.

წმ. მაკებმა თავი ძირს დახარეს. უფალი სდუმდა. ცოდვილს კი თავი მაღლა ეჭირა.

ახალი ცხოვრებისაკენ.

— თქვენ რას მიბძანებთ!—მიუბრუნდა მკერავი ქალი ერთს მაღალს, ახოვან ახალგაზდა ქალს.

— მე სამგლოვიარო ტანისამოსი მინდა შევიკერო—ღაბალი ხმით მიუგო მოსულმა.

— კეთილი! რა ფასონის გნებავთ. ბევრ გვარი კაბე-
ბია. აი, ამ სურათზე ნაჩვენებია კაბა ტანს კლავს, არ აჩენს,
ეს კი, პირიქით, გარეგნობას უმშვენიერესად გახდის.

— მე მეორე მირჩევნია... ხომ ყელამოღებული იქნე-
ბა... თეთრი ხორცის კანი მაქვს და კისერი შავ-კაშიმერში
კარგათ გამოჩნდება?

— დახატულივით. თქვენი ტანი საუცხოო მოყვანი-
ლობისაა და ამიტომ შავი ტანისამოსი ერთობ მოგიხდე-
ბათ. თმა გაშლილი ხომ არ გექნებათ?

— გამოსვენების დღეს კი... მაგრამ მეშინია დიდმა
თმამ ბეჭები არ დამიმალოს..

— ეგ თქვენზეა დამოკიდებული: თმას თუ ისე გა-
შლით, რომ ზურგზე, ბეჭებზე და მკერდზე დაგეფინებათ,
მაშინ ტანი დაბალი გამოდის; თუ ერთს ადგილზე მოაგრო-
ვებთ, სიმაღლეს დაამშვენებს..

— ეგ კარგი მითხარით... მხედველობაში ვიქონიებ.

— უკაცრავათ, თქვენ ალბათ შორეული ნათესავი
მოგიკვდათ?—დაეკითხა მკერავი ქალი.

— არა—ქმარი—სთქვა გულ-გრილად ახალგაზდა
ქალმა და ცოტა ხანს შემდეგ დაუმატა:

— მოხუცი იყო საწყალი.

ქალი

ტ მ რ ო რ ი ს ტ ი ქ ა ლ ი.

გაათავა საშვალო სასწავლებელი თუ არა ზინამ, იმა-
ვე ზაფხულში გადასწყვიტა უმაღლესი სწავლა მიეღო.

მიუხედავად მშობლების წინააღმდეგობისა მან ერთ
მშვენიერ დილას მშობლებს გამოუცხადა, რომ ტფილისში
მიდიოდა, უნივერსიტეტში თხოვნას შეიტანდა და ოთახ-
საც მოიკვირებდა. ზინას დედის გულის წყრომას საზღვა-
რი არ ქონდა. მაგრამ ახალგაზრდა ასულმა თავისი გაი-

ტანა; გამოეთხოვა მშობლებს, იყიდა ბილეთი, მოთავსდა მატარებელში და ტფილისისკენ გასწია.

კუპეში შემოსულ ხალხს ზინა ცნობის მოყვარეობით ათვალისწინებდა და ფიქრობდა: საოცარი აღმადგინა დადამი: ქალიშვილის მარტოთ მოგზაურობა საშიშიაო, მაგრამ ავერ ოთხი საათია რაც მივემგზავრები და არავითარი ხიფათი არ შემხვედრია, ან რა უნდა შემემთხვეს?!

მიუხედავად ასეთი ფიქრისა ზინა მაინც ლელავდა, ლელავდა რადგან ეს იყო პირველი მისი დამოუკიდებელი მგზავრობა.

რვა წელიწადი გაატარა მან მშობლების მთარველობის ქვეშ, და მხოლოდ დღეს იგაძნო ნამდვილი თავისუფლება.

ეს მატარებელი მას თითქოს ახალი, დამოუკიდებელი ცხოვრებისაკენ ნიაქანებდა.

სიამოვნებით ათვალისწინებდა ზინა მატარებლიდან გურის მთებს და იმერეთის აბიზინებულ ქალებს.

ბოლოს მატარებელი რიონის სადგურზე შეჩერდა.

რამოდენიმე წუთის შემდეგ, კუპეში შემოვიდა ვიღაც ძალზე აჭაღარებული კაცი, მაღალი, დარდიმანიდი. ეს უცნობი გახლდათ თავადი გიორგი. ის დიდი დონეჟანი იყო. როდესაც მან კუპეში შევათვალწარბა ლამაზ და ქორფა გოგონას თვალი მოკრა, უღვაშებზე ხელი გადაისვა და შეაჩერდა, შემდეგ ზინას გაეცნო და ჩვეულებრივი სითამამით გამოკითხა თუ ვინ იყო და სად მიდიოდა.

ამ კითხვებზე ზინა მოკლეთ უპასუხებდა.

ლენინგრადში დიდი ხნის ნამყოფი, ქალის გულის კარგათ მცოდნე, თავისი გარეგნობის მოიმედვით თავადმა გიორგიმ ზინას არშიყობა დაუწყა. მოუყვა მან ლენინგრადის ამბები, აუწყა ნევის პროსპექტის მშენიერება. ოპერების სილამაზე და უძილო ღამეების სიტკბობა.

ზინა მას ყურადღებით უსმენდა. გიორგიმ ხილი იყიდა და ზინას შესთავაზა.

ხაშურის სადგურზე გიორგიმ ზინა სადილათ მიიწვია. ქალს სურდა უარის თქმა, მაგრამ ვერ მოახერხა და დასთანხმდა. ზინამ სადილის ფულის გადახდა მოინდომა, მაგრამ მოხერხებულ გიორგის ფული ადრე გადაეხადა.

შეწუხდა ზინა, მაგრამ არ იცოდა როგორ მოქცეულიყო, გიორგისთან ყოფნა არ უნდოდა, მაგრამ ვერ შორდებოდა, რცხვეროდა.

ბინდებოდა და ტფილისი^რკი ჯერ შორს იყო. გიორგი ზინას თანდათან უახლოვდებოდა. მის სიტყვებსა და ანგლოტებს ახალგაზრდა ასული მოთმინებიდან გამოჟაყვდა.

გიორგი იმდენათ გათამამდა, რომ ზინა შიშმა აიტანა, მან იგრძნო, რომ გიორგი როგორმე უნდა ჩამოეშორებია და ხერხიც მალე მონახა.

უცბათ გიორგის მოუბრუნდა და უთხრა: იცით თავადო, რომ ერთხელ ტერორისტკა ვიყავი...

— როგორ? განცვიფრებით იკითხა გიორგიმ.

— დიახ, ტერორისტების წრეში ჩავეწერე და დიდხანს ვმუშაობდი...

— ეგ შეუძლებელია!..

— რატომ არ გჯერათ. . განა ქალი რომ ვარ, იმისთვის... ყველაფერს გეტყვით .. მე კიბეშიც ვარ ნამყოფი...

— ეგ შეუძლებელია წამოიძახა გიორგიმ და ადგილიდან წამოიწია. ნიშნად უსაზღვრო ვაკეირვებისა. .

— არ მოელოდით, თავადო, არა?

— სწორედ რომ დაუჯერებელია. თქვენისიანა უმწიკვლო პიროვნება. .

მაშ ყური დამიგდეთ. ზინა გასამამდა და მოიგონა რაც გაეგონა, ან ამოეკითხა ციხის ცხოვრებიდან: ბიქტორ ჰიუგოს რომანი „უკანასკნელი დღე დასჯილისა“, დოსტოვესკის „მკედარი სახლიდან“, დოროშვიჩის სახლინიდან და ისეთი დეტალები გადმოუფინა გიორგის, რომ მას ცივი წყალ გადაასხა.

გიორგი შეურაცყოფილად გრძნობდა თავს. მისი აზნაურული გემოვნება აღელვებული იყო.

— ეს რა ოხერს ვინმეს გადავეკიდე შენი ქირიმე. გავარდნილია ვიდაცა... ფიქრობდა გიორგი.

ზინამ სიცრუეს უმატა.

გიორგი დაღლილი იყო, დაქანცული, ეს მან მხოლოდ ეხლა იგრძნო.

— ჩვენ ყაზახები შემოგვესიენ, როდესაც ტყეში ვიყავით, დაგვამათრახეს და ციხეში მიგვაბრძანეს. რა კარგია, თავადო, ციხეში ყოფნა!.. ჩვენ ერთმანეთს კედლიდან ველაპარაკებოდით დარაკუნებით, ჩვენ ჩვენი გამგეობა გეყავდა, სასამართლო...

გიორგი თვალებს ძლივს აღებდა...

ზინამ ისარგებლა იმით, რომ გიორგიმ დაამთქნარა და ხალისიანათ შესთავაზა:

— ბატონო გიორგი, ჯერ ტფილისამდე შორსა ვვართ, აბრძანდით საწოლზე და მოისვენეთ.

გიორგიმ ჯერ იყოყმანა, მაგრამ შემდეგ ზინას რჩევა მიიღო და მაღლა ავიდა.

ყურ ზალიშხე თავის მიდება და ხვრინვის ამოშვება ერთი იყო.

ზინა სიხარულით კუპეს კედელს მიეკრა და თავისი ხერხით მოპოებულ თავისუფლებით სტკბებოდა.

წაგვებული ნაძღვმი.

ეს ამბავი ბათომში მოხდა—დაიწყო ერთმა ჩემმა მეგობარმა. რამდენიმე კაცი ბალის კიოსკში ვისხედით და გრილ წყალს შევექცეოდით. წყნარი, მშვიდი ზღვა მზეზე გასათფობათ გაწოლილი ლომის თაფარს წააგავდა. მსუბუქი, ნაზი და საუნთქათ სასიამოვნო ჰაერი ფილტვების მოძრაობას გვიხშირებდა.

ხალხი პლაკზე უკვე გროვდებოდა.

ჩვენ საუბარში ვიყავით გართული, რომ მოულოდნელათ მოგვიახლოვდა ერთი ქალი.

ეს ქალი სწორეთ საუცხოო იყო. მას ქონდა მალალი, ახოვანი ტანი მისი სიარული იყო მსუბუქი, ჰაეროვანი და ელასტიური. ტანზე აბრეშუმის კაბა ეცვა და ხელში ვარდის-ფერ ქოლგას ათამაშებდა თეთრს, თოვლის ფიფქის ფერ სახეზე წარბ წამწამი შავათ უელავდა.

მას თავი ისე კონტათ და თამამათ ეკირა, თ. თქოს მთელი მსოფლიოს მშვენიერებას თვისი გრძნობიერი ტუჩებით იზიდავსო. ქალი იქვე ახლო ჩამოჯდა.

— ეგ რა საუცხოო არსებაა! — დაიძახა ერთმა ჩვენი წრიდან.

— ალბათ ინგლისელია — სთქვა მეორემ.

— როგორ გეკადრებათ! პირ ეთრი, შავთვალ წარბა ქალი ინგლისელი როგორ იქნება! ალბათ იტალიის საკონსულოდან არის, — შეენ შნე მე.

— ვინც გინდა იყოს, მაგრამ სწორეთ საუცხოო არსებაა.

ჩვენი ერთი ამხანაგი. სანდრო მამიაშვილი, ამ დროს არაფერს ამბობდა.

— შენ რამ გაგაჩუმა, კაცო?! — შენიშნა ერთმა.

— რა მეთქმის! — სთქვა სანდრომ — მე ბათომს გუშინ ჩამოვედი და აქაურობით ისე აღფრთოვანებული ვარ, რომ არ ვიცი, ვის ვეტრფიאלო, ქალებს თუ ბუნებას. მაგრამ ერთს კი თამამათ ვიტყვი: შეძლება რომ მქონდეს, ეს ლამაზი ქალი რამდენიმე დღეში ჩემი მეგობარი გახდება... უფრო მეტს ვიტყვოდი: ქალის ბუნება ისე ვიცი, რომ ცოტა შეძლებით ამ ქალს დღეს კიდევაც გავეცნობი და ამ საღამოს ამ პლაკზე მასთან რამდენიმე საუცხოო საათს გავატარებ...

— ეს ტრამახობაა და მეტი არაფერი — მივუყე მე.

— მოდი ნაძლევი!

— მოვდივარ!..

— თქვენ მე ორასი მანეთი მომეცით და მე ჩემს გეგმას სისრულეში მოვიყვან... ქალის გული თუ რკინაა, ნუ დაგავიწყდებათ, რომ მე ანდამატი ვარ...

სწორეთ ამ დროს ქალი ადგა, ერთი გაიხედ-გამოიხედა და ისევ გაბრუნდა...

სანდროს ახლა სახეზე უიმედობა დაეტყო.

ამან გამათამამა

— თუ ვერ მოახერხებ?... შევეკითხე მე.

— აი, ეს ჩემი ოქროს საათი იყოს თავდები და ფულსაც დაგიბრუნებ .. ხომ მენდობით...

სანდროს კარგათ ვიცნობდით.. ის თავმომწონე გაზედავი და არშიყი ყმაწვილი იყო.. მართალია, დიდი ხნიდან არ გვენახა, მაგრამ ამით მას ჩვენი ნდობა არ დაკარგოდა.

მე მაშინ მანჯურიიდან ახლათ დაბრუნებული ვიყავი და ფული ბლომით მქონდა.

— აი, ორასი მანეთი! ვუთხარი მე.

სანდრომ ფული გამოგვართვა და გაგვშორდა. დღის ორი საათი იქნებოდა, როდესაც სანდრო ეტლში დავინახეთ. მან ეტლი გააჩერა.

— გავიგე, ვინც ყოფილა!.. ის ბაქოელი ვაჭრის ცოლია. დღეს ოდესიდან ქმარს მოელის და ხეალ უკან ბრუნდება. ცხოვრობს „ფრანცია“-ში მე-ნ ნუმერში. ვეცდები ნაძლევი არ წავავო.

ჩვენს მოთმინებას საზღვარი არ ქონდა. დაღამდა. ზღვის პირას აუარებელი ხალხი მოაწყდა. პლაჟზე მუსიკის ხმა იშლებოდა და ხმაურობაში იფანტებოდა.

ჩვენ კიოსკთან ახლო ვისხედით და სანდროს ველოდით. სწორეთ ცხრა საათი იქნებოდა, რომ სანდრო გამოჩნდა. დახედეთ საოცრებას! მას ის ქალი მოყავდა. სწო-

რეთ ის ქალი, რომელიც დილაზე მოჩვენებასავით მოგვე-
ვლინა!.. სანდრომ ჩვენ ამაყათ დაგვათვალეირა, მოითხო-
ვა მაგიდა და ორივე დაჯდა. ჩვენს განცვიფრებას საზ-
ღვარი არ ქონდა. ერთმანეთს ვეკითხებოდით, თუ რო-
გორ შეძლო სანდრომ ეს, როგორ მოახერხა!.. მაგრამ პა-
სუხი არ იყო. ამასთან ქალის გარეგნობაში, სიფაჭიზეში
თვით ეშმაკიც ვერაფერს ცუდს ვერ დაინახავდა.. ცოტა
ხნის შემდეგ სანდრო წამოდგა, ანგარიში გაასწორა და
ქალს მკლავში ხელი მოკიდა.. ორივე ხეივანში მიიმალა.

მოუთმენლობა სულს გვიხუთავდა იმ ღამის სანდრო
არ გვინახავს მეორე დღეს იგი შეწუხებული შემოგვეგება.

— ხომ გაჯობეთ!

— რა სათქელია.. მივუგე მე. სანდრო მოგვიყვა,
თუ რა სიძნელე შეხვდა, რამდენი დახარჯა, და დაუმატა:
თქვენ პირდაპირ დამლუპეთ.. იმ ქალის ქმარი დღეს ჩა-
მოვიდა და საღამოს ბაქოში მიდიან. მე დამწვარი ვარ
მისი ეშხით და თფილისამდი მაინც უნდა გავყვე. ამ სი-
ტყვებით სანდრო მოგვეშორდა.

ამას შემდეგ რანდენიმე დღე გავიდა. იმ ქალის სა-
ხე ხსოვნაში აღიბეჭდა და მოსვენებას არ მძძლევდა. ერთ
დღეს ქ-ჩაში მივდიოდი სასტუმრო „ფრანცია“ უნდა გა-
მეარა, და გავიფიქრე:

— მოდი ამ ქალის ვინაობას მაინც შევიტყობ-მეთქი
სასტუმროს კარებზე დარაჯი დამხვდა.

— უკაცრავ-თ, აქ ამ დღეებში მე რ №-ში ბაქოელი
ვაქრის ცოლი რომ ცხოვრობდა. რა გ არი იყო?

— მე-რ №-ში იყო სანდრო მამიაშვილი - მომიგო
ცივათ დარაჯმა.

— როგორ?! შეეძახე მე მაგრამ, აქ რომ ქალი
ცხოვრობდა- მალაღა, ხოვანი. პირთეთრა...

სწორეთ ის მისი ცოლი იყო... დიდი ხანი არ არის,
რაც ითხოვთ.. ისინი თფილრსს გაემგზავრენ... დარაჯი სა-
დლაც მიეჩქარებოდა.

ახლა ჩემთვის ყველაფერი ნათელი შეიქნა...

მაგრამ ნაძღვევი მაინც წაგებული იყო...

სონა, მარო და ივლიტე—სამი განუყრელი ამხანაგი იყო. ზამთრის გძელ ღამეში დროს ხშირად ერთად ატარებდნენ. მათი საუბარი ყველაფერს ეხებოდა; სიყვარულს, ცხოვრებას, მეგობრობას: საუბარი დიდათ დაწყობილი არა ჰქონდათ მაგრამ ხანდახან მიმზიდველი კი ზდებოდა. მათი ქმრები სხვადასხვა საქმეებში იყვნენ გართული და სამს მეგობარს სასაუბროთ დრო ბევრი ჰქონდათ.

— სონა, მითხარი, შენ პირველი კოცნა სად ან ვისგან მიიღე? —

ერთ ასეთ საღამოს კითხა მარომ სონას,

... გეტყვი... ოღონდ სიტყვა მომეცი, რომ არც შენ დამალავ, — მიუგო სონამ.

— ბეჩა, რას ამბობ, შენ თუ იტყვი მეც ყველაფერს გულახდილათ მოგიყვები.

— მაცალეთ ჯერ საკითხი გამოვარკვიოთ — ჩაერია ივლიტე — თქვენ რომელ კოცნაზე აპირებთ საუბარს?

— აი, იმ კოცნაზე, რომელსაც პირველად განიცდი იმ ასაკში, როცა ყოველი უცნობის ხელის მოახლოება ტანში სასიამოვნო ჟრუანტელად დაგივლის და თავში შამპანურივით ავარდება ხოლმე.

— ჰო! კარგი, ახლა მესმის! — სთქვა ივლიტემ. —

— მაშინ მოწაფე ვიყავი — დაიწყო სონამ, — როდესაც პირველად მაკოცეს. ეს იყო სოფელში. მთელი წლით პანსიონში დამწყვდევულს, მიყვარდა მიდორზე უდარდელათ სირბილი. ხშირად ჩემი მეზობლის შვილი, ლენინგრადის უნივერსიტეტის სტუდენტი დამყვებოდა ხოლმე. ლამაზ სახეზე პატარა უღვაშები ჰქონდა. მისი შავი თვალები გეგონებოდა აგერ ბუდიდან ისხლეტენ და დაგეძგერებიანო. ვაჟმა არშიყობა დამიწყო. მიხაროდა. ერთ დღეს ქარავმითაც დამიწყო საუბარი, ერთმანეთს გავეჯიბ-

რეთ, წავიკიდეთ, ბოლოს ისევე შევრიგდით და მითხრა, მაყვალის საძებნათ წავიდეთო დაეთანხმდა. თუმცა გულზე სისხლი დამაწვა და ვგრძნობდი, რალაც უცნაური მოხდებოდა, მაგრამ მაინც გავყევი.

— აგერ მწიფე მაყვალა... არა, ეს სჯობია... აი, აგერ უკეთესი... ჩვენ ჯერ „უკაცრავათ“ მაყვალს ერთად წავუპოტინებდით ხოლმე ხელს. ბოლოს, არ ვიცი რა დამემართა... გიჟმა ნიკაპზე ხელი დამტაცა და ერთი მაგარი კოცნა... რას ვიზამდი. ავეშალე ერთ თვეს ხმა არ გამიცია. თუმცა, მართალი გითხრათ, დილას, როცა თვალებს დავებუჭავდი, სულ იმ გიჟის სახე მელანდებოდა.. დაასრულა სონამ და მაროს გადახედა.

მარომ დაიწყო:

— მე პირველი კოცნა ქალაქის ბაღში მომართვეს. ვილაცა ახალგაზდა ყმაწვლილი გაპაცუნეს. მეო, ამბობდა იგი, მგოსანი ვარ რიყრაჭისა და მიღუნებული განწობილებისა. რადარა თეორიები არ გადაშალა ჩემ თვალწინ... სიტყვის ოსტატი იყო, განსაკუთრებით ემარჯვებოდა ლიტერატურაზე ბაასი იმისმა გემოვნებამ გამაგიჟა. მე იგი მეჩვენებოდა ლაყვარლში მონავარღე თეთრ ტრედათ. ამავე დროს იყო ზრდილი, ჩვილი.. ერთხელ ბაღში სიარულის დროს დაღლილობა ვიგრძენი, მაგრამ დასასვენებელი ადგილი არსად იყო, მაშინ მან ხეივნისკენ მიმითითა. წავედით სრული მყუდროება იყო. ცოტა მეუცხოვა ეს განმარტება, მაგრამ ასეთ კაცთან ქვეყნის განაპირასაც კი გავცილდებოდი. იმდენი ილაპარაკა ლექსებზე, მხატვრობაზე, ქანდაკებებზე, რომ ერთიანად გამაბრუა. შემდეგ მომიბრუნდა და მკითხა: თქვენ როგორ მოგწონთ ზღვის ქაფიდან ამოსული მშვენიერი ვენერაო.. და ამ დროს მხრებზე მისი ხელი ვიგრძენი, შემდეგ, დამიჭირა სახე და გადამკოცნა. ტანში სიცივე ვიგრძენი. ის სულელი კი მშვიდით იღვა და ამბობდა:—ოდეს ღვთიურმა დანტემ

ნატიფი ბეატრიჩე ოქროს ღრუბლებში გახვეული იხილა... ამ წუთს მზად ვიყავი მისთვის ისეთი სილა გამეფნა, რომ სისხლი ტვინში ავარდნოდა, მაგრამ თავი შევიკავე. ანას შემდეგ, ღმერთმანი მთელ ერთ კვირას მუცელზე ვიხედებოდი.

ამის გაგონებაზე სონამ გულიანათ გადაიხარხარა, მაგრამ უცბათ ივლიტეს შეწუხებულმა ხმის კილომ შეაჩერა.

— მე უბედური ვარ, თქვენთან შედარებით. ძალიან გულით მინდოდა, ახალგაზდობის გრძნობა რითიმე გამეხალსებია, მაგრამ ვერ შევქელი... რომანებისა დიდი მკითხველი ვიყავი... პირველი კოცნა ასე მელანდებოდა: აი, მიღორში ვარ. მაისის დილაა გარს ათასფერი პეპლები მივლიან. ყვავილების სურნელობ მათრობს; უცებ შორით... შავ ცხენზე მხედარი ზის და შურდულივით მოქროლავს. მომიახლოვდა, ცხენიდან გადმოხტა თავაზიანად თავი დამიკრა. ბრუ მივლის. მან ხელი შემომხვია და მაკოცა... ბედნიერება, ნეტარება!.. და ამის ნაცვლად, იცით სად ვიგემე პირველი კოცნა—მატარებელში. და ის საძაგელი იყო ჩემი ქმარი? დაიძრა თუ აუა მატარებელი, ხელი გადამხვია და გადამლოშნა. ფუ! რატომ გავიხსენე... სთქვა ივლიტემ და მოიწყინა. სონა და მარო თანაგრძნობის ნიშნად დიდხანს სდუმდნ.

მ რ ი ბ ე დ ი.

როდესაც იტალიის ქალაქ გენუაში ჩამოველი, აგვისტოს თვე იყო, დაიწყო ერთმა ჩემმა მეგობარმა.—მზეს ჰაერი ისე გაეთბო, რომ სასტუმროში დიდხანს ვერ გავჩერდი.

დავათვალე რე დიუკის ცნობილი პალაცო, წმ. ლავ.

რენტის გრანდიოზული ტაძარი და შემდეგ ბოტანიკური ბაღისაკენ გავემართე.

ვენუას ფირუზის ფერი ზღვა შვილდივით მიწოლოდა და თვისი თბილი ტალღებით ქალაქს თითქოს ნანას ეუბნებოდა. ბალი ზღვას მედიდურათ დაყურებდა.

ზღვაზე რამდენიმე სამხედრო გემი მიმორონს აკეთებდა. თვალის წარმტაცი ზღვა ვშვენიერებით მოსავდა მწვანე ბაღნარში ჩაფლულ ქალაქს.

ზღვის მსუბუქი ჰაერი, ფიჭვნარის სურნელება, მალღობიდან ზღვის ცქერით განცდილი სიტკბოება — ძარღვებს ამშვიდებდა, სულს ამალვებდა და ამიტომ დიდხანს გამიტაცა და დამიმონა ამ სანახაობამ.

მაგრამ როდესაც მზე გადიხარა და ზღვის ცქრიალა ტალღებში ტანის დაბანა მოისურვა, მე წავედი გენუის სასაფლაოზე. მგოსნის უსაზღვრო ფანტაზიამაც რომ მოინდომოს აღწერა იმ სიდიადის, სიმშვენიერის, სილამაზის და სიმდიდრე-ფუფუნების, რასაც გენუის სასაფლაო წარმოადგენს, მერწმუნეთ, რომ ვერ შესძლებს!.. სანტოკამპოს სიამაყეა ყოველი გენუელისა!

ანგელოზები, ნიმფები, სიმბოლიური ნიშნები, ალეგორიები და სახარებიდან ამოღებული სიუჟეტები, ნიჭიერ მოქანდაკეთაგან შექმნილი სხვადასხვა მარმარილოდან, თვალს იტაცებს, გონებას ხიბლავს და აღტაცებას აათასებს!..

მუსიკის ხმით დამტკბარი დავდიოდი, რომ უეცრათ ხეივანში ერთი ქანდაკება დავინახე:

ყვავილებით მორთულ ორ საუღლავზე ვიღაც ხელოვანს დაედგა ორი მაღალი გედის მარმარილოს ქანდაკება. ორივე ფრინველს ყელი ერთმანეთზე გადაეკლოთ და თითქოს ეძინათ ..

— ნეტავი ვისია ეს საფლავები? — გავიფიქრე.

ამ დროს ერთი მოხუცი მომიახლოვდა.

— უკაცრავათ, თქვენ ალბათ გსურთ ამ საფლავების ამბავი გაიგოთ— მითხრა უცნობმა ფრანგულათ.

— თქვენ ვინ ბრძანდებით?— დავეკითხე მას.

— მე ამ სასაფლავოს მეზღვე გახლავართ. ამ ადგილას უცხოელები ხშირათ მოდიან. აი, თქვენ აქ დაისვენეთ და მე გაამბობთ...

— ეს დიდი ხნის ამბავია,-- დაიწყო მან,-- მაშინ გენუას ლიგურიას ეძახდნენ. ამ ქვეყნის მრისხანე მფლობელს ყავდა ერთი ასული, სახელათ ლენა. ლენას გათხოვებით ლიგურის ბატონს ფლორენციის დოჟის დაახლოება სურდა და ამისათვის მას საუცხოოთ ზრდიდა.

ჰარმონიას შურდა ლენას რითმიული სიარულის სიმსუბუქე, სოსანი იბნიდებოდა, როდესაც ლენა თვისი ყელმკერდით მას დაყნოსავდა, და მისი ხმის სიტკბოება მთვარის მგოსანსაც კი ჩრდილავდა.

მაგრამ ბედმა დიდებულ მფლობელს მწუხარება არაგუნა. ლენას შეუყვარდა სასახლის მუსიკოსი გვიდო.

სიყვარული ყველგან უცნაურია, მაგრამ ამ ჩვენს დალოცვილ ქვეყანაში, სადბც მზე ძარღვებს აგრე ათბობს, — გიჟია, გადარეული.

გვიდო და ლენა გაიქცენ. განრისხებულმა თავადმა ორივე დაიჭირა... ორი რვეალი კოშკი აავგებია... ერთი ერთ კოშკში მოათავეს და მეორე— მეორეში.

მხოლო კოშკის გალივნიდან შეეძლოთ მათ ერთმანეთის დანახვა.

მწარე იყო მათი სიცოცხლე.

ერთმანეთს უყურებდნენ— და დნებოდნენ.

წლები გადიოდა, მაგრამ მტარვალის გული შეუარაცხოფას ვერ ივიწყებდა...

ვერ გაუძლეს ტანჯვას. გვიდომ და ლენამ ერთ დღეს მოისურვეს შეხვედრა— ანუ, უკეთ ვსთქვათ, ერთი წუთით მაინც ეგრძნოთ, რომ ერთმანეთისაკენ მისწრაფიან, მიილტვიან...

ორ კოშკში მოთავსებულებმა—თითქოს უსიჩყვოთ განიცადეს ამ სურვილის მიმზიდველობა. ერთმანეთის მოსახვევათ ხელები გაშალეს და—ორივე ერთ დროს კოშკიდან გადმოეჭანა...

კოშკი მალაღი იყო...

სიკედელმან მათ შავი სუღარა გადააფარა.

ეს ორი საფლავი დიდხანს იყო მივიწყებული—და მხოლოდ შემდეგ ნიჭიერმა ხელოვანმა მათ ასეთი ქანდაკება გაუკეთა—დაასრულა მებაღემ.

ამ ამზის გაგონებამ ისე გამიტაცა, რომ აღგომას ვერ ვახერხებდი...

მზე უკვე სინათლეს კარგავდა და საღამოს ბინდმა ამ ორ ფრინველს ისეთი ჩრდილი გადააკრა, რომ ცოცხალი გეგონებოდათ... მაგრამ ისინი მაინც უძრავათ იდვენ, რადგან მათ კისრით გადაბუკობაში ნიჭიერ მოქანდაკეს გვიდოსა და ლენას გულის სამარადისო ლტოლვა მოეთავსებია.

შეხ-ჰამიდ-აბრაჰი.

თავი პირველი.

ლეკეთის ერთს მხარეს მთელი შარხი ისე ირეოდა, რომ მზის სხივით გაღვიძებულ სკასა გავდა.

ქალი თუ კაცი, დიდი თუ პატარა, იმ ცაცხვის ძირას მიისწრაფოდა, სადაც ხალხი ხან გასართობათ იყრის თავს და ხან კი თემის საქმის გადასაწყვეტათ.

სხვა დროს აქ იმდენი საზოგადოება თავს არ მოიყრიდა და თუ დღეს ყველა ამ ადგილს ეტანებოდა, - ეს იპიტომი, რომ მთელს ააცში სახელგათქმული ვაჟის, შეხ. ჰამიდის მშობლებთან გამოსალმებას დასწრებოდა. შეხ.-ჰამიდი აულსაც სამუდამოდ ეთხოვებოდა. მთელი თვე

დადიოდა ხმა საზოგადოებაში შეხ-ჰამადის ასეთ გადაწყვეტილებებზე, მაგრამ დანამდვილებით არავე იცოდა, თუ რამ აიძულა იგი ასეთ სახითათო გზას დადგომოდა.

არც მშობლების ვედრებამ, არც ქარიშხის რჩევამ ვერც ანათის გაფრთხილებამ გამბედავი ვაჟის სურვილი ოდნავ ვერ შეარყია. წვრილი წყენლის ღობით შემოვლებული პატარა მოედანი მალე ხალხით აივსო. ანათი ცაცხვის ძირას, თლილ ქვაზე ჩამოჯდა დანარჩენებმა იქვე ახლო-მანლო მოიკალთეს; ქალები და ქალიშვილები ცოტა დაშორებით დადგნენ. შორიდან შეხ-ჰამადი გამოჩნდა.

იგი მშობლებს ცოტა დაშორებით მოჰყვებოდა. მათ დანახვაზე ატყდა ერთი ჩოჩქოლი. შეხ-ჰამადმა ყველას სალამი მისცა, შემდეგ მშობლებს გასცილდა და დაშორებით დადგა.

მას, მხარზე მოკლე ნაკადი ჰქონდა, ხელში ოქროთი მოვარაყებულ თოფი ეჭირა.

ნაბღიდვან ვერცხლის სარტყელი მოსჩანდა რომელზედაც ოქროთივე მოვარაყებულ ხანჯალი ეკიდა.

შეხ-ჰამადი ვაჟკაცი იგი მალალი, ახოვანი ტანის იყო, ქონდა განიერი ბეჭები და წვრილი წელი.

მის მოგძო სახეს სპილენძის ფერი გადაჰრავდა მალალი, მოღუნული ცხვირი, პატარა, წვრილი, თამამად აწეული უღვაშები და შავი, მინინოსავით მოძრავი ორი გიშრის თვალი ვაჟკაცობას და გამბედაობას გამოსახავდა.

განსაკურებით ლამაზი ხდებოდა შეხ-ჰამადი, როცა გულმოსული ჩაფიქრდებოდა ხოლმე, მაშინ მისი ცხვირის ნესტოები ფართოვდებოდა, წითელი ტუჩები მოძრაობდა და ორი რგვალი ნაზშირავით შავი თვალი ცეცხლივით ენთებოდა. მაშინ სახით, შეხედულობით, იგი მთის ამაყ არწივს ემსგავსებოდა.

შეხ-ჰამადის მოსვლით გამოწვეული სამარისებური სიჩუმე, შეხ-ჰამადის მამამ დაარღვია. მოხუცი მალალი

გამხმარი ტანის იყო; სახე სხვა დროს მკაცრი და შეუპოვარი, ახლა ისე დარბილებოდა, რომ მწუხარებას ჭ სასოწარკვეთილებას ადამიანი ადვილათ ამოიკითხავდა.

ხალხნო! დაიწყო ძველმა მთიელმა აკანკალებული ხმით,—ჩემს სიბერეს მოწამლული ისარი მოხვდა.

ჩემს გაზაფხულის დღისავით ბრწყინვალე იმედს შავი ბურუსი გადაეფარა, დამიდგა საშინალე ჟამი. ჩემს ერთადერთ შვილს, ჩემს მოხუკობის იმედს, სამუდამოდ უნდა გამოეცეთხოვო. არ ვიცი ჩემმა ბედმა რათ მიმუხთლა. თქვენ არ იცით, რა გულგრილათ, რა ცივათ მიიღებთ გულშავი საწარე იმ გვამს რომელიც შთამომავლობის მასალგაცნებული ცრემლით არ განბანილა უიმედო, უძლური ვდგევარ თქვენ წინაშე, მეგობრებო!

მოხუცის შეძღვე წამოდგა ანაფი ზურფუყალი, მას თავი თეთრი აბრეშუმით ჰქონდა შეხვეული, გძელი წვეგრულვაშით დამშვენებელი სახე მოელუშა.

მოხუცმა ხანჯალზე ხელი ამაყათ დაადო და შემდეგ თემს რიხიანი ხმით მოუბრუნდა.

ხალხნო, საშინელი სურათი გიდგიათ თვალწინ.

შეხ ჰაზადის მშობლებთან გამოთხოვება მთელი თემისათვის სამწუხაროა. მე ეს ვიცოდი და მთელი ორი კვირა ვევედრე მას, რომ თვის გადაწყვეტილობაზე ხელი აილო, მაგრამ არაფერი გამოვიდა. აბრეკობა ძნელია. აბრეკმა, როგორც იცით უნდა მოიკლოს ყოველ გვარი სისუსტე ის ჩვეულებრივ სიცოცხლეს უნდა მოჰორდეს-მისი დედა - შავი ღამეა მისი მამა—აეგულობა; მისი მეუღლე - უშიშრობა.

ნადირისაგან ის მთლად იმით განირჩევა, რომ ნადირი ბუნების განაჩენით ატარებს ასეთს სიცოცხლეს და აბრეკი თავისივე ნებაყოფლობით.

ძნელია, ძნელი მათი ცხოვრება და ჩვენი მოვალეობაა როგორმე ეს განსაცდელი თავიდგან ავიშოროთ. რკი-

ნაც მაგარია, მაგრამ მას ცეცხლი ალბობს, ვთხოვოთ ყველამ შეხ-ჰამადს, ამ ზომამ შეიძლება მახე რამე გავლენა მოახდინოს.

მთელმა შამიხმა, როგორც ერთმა კაცმა დაიძახა:

— „შეხ-ჰამედ, ჩვენთან დარჩი, შეხ-ჰამად დარჩი!“!

ამის გაგონებაზე შეხ-ჰამადს ფერი წაუვიდა, ხელით ანიშნა და ყველა გაჩუმდა.

— გამდლობთ, მაგრამ რჩევას ვერ მივიღებ... მივდივარ... ვერ გეტყვით რომ ამ წუთას მწუხარებას არ ვგრძნობდე, მაგრამ ამაზე გაფრთხილები... ჩემი მშობლები თქვენთვის მიმინდვია სთქვა შეხ-ჰამადმა და თემის წინ თავი მიძიმეთ დახარა.

— შეილო, რათ გვეკარგები! რათ გვეშორდები! ჩამტყდარი ხმით დაიძახა მოხუცმა მამამ და ქვითინი მორთო.

— ჩემო ლომ-კაცო, ჩემო ნაზარდო! შეიკვლა დედამ და შვილისკენ გაიწია.

რამდენიმე ნაბიჯი და ის შვილს უნდა გადახვეოდა, რომ მისი ნაზარდი გულზე მიეკრა, მისი ცრემლიანი თვალები ვაჟის მკერდზე გაეფლო. „კიდევ ერთხელ ველირსები მის ამბორს, ფიქრობდა მოხუცი ქალი, მაგრამ შეხ-ჰამადმა მოხუცი დედის იმედი არ გაამართლა.

შეხ-ჰამადმა ხელით ანიშნა, რომ მისი მიახლოება მას არ სურდა.

ვინ იცის ეგებ შეხ-ჰამადს შეეშინდა, რომ დედის უკანასკნელ ამბორი მახე გავლენას მოახდენდა. მოხუცი ქალი გაქვავებულივით შეჩერდა, ფერი წაუვიდა და თვალები უნცნაურად გაუფართოვდა.

— მშვიდობით მე, ამას შემდგომ შენი შვილი არა ვარ! შესძახა შეხ-ჰამადმა.

— შეხ-ჰამად! შეხ-ჰამად — შესძახეს ქალიშვილებმა.

— მე შვიდობით! გადასძახა მან ქალიშვილებს და თემს ზურგი მიაქცია.

სწორედ ამ დროს, შორიდგან თოფის სროლა გა-
ისმა.

— ეს ალბათ აბრიკები! სთქვა ერთმა.

— ალბათ შახ-ჰამადის ამბავს შეიტყობდენ... ელი-
ან... გაისმა ხმები.

მოვდივარ! მოვდივარ! შესძახა შახ-ჰამედმა ღ ტყის-
კენ გაექანა.

— ვაიმე შეილო! შეჭკივლა შეხ-ამადს დედამ და
გაშეშებული მიწაზე დაეშვა.

მოხუცს ქალს, მაშინათვე ქალები შემოესიენ, წყალი
მოუბრუნეს, მოა ულიერეს და შინ წაიყვანეს.

თავი მეორე

ვეებერთელა ხეებით შემოსილ მთის ჩრდილოეთით
უზარმაზარი გამოქვაბული იყო. ეს გამოქვაბული გძელ
დარბაზს წარმოადგენდა. ერთს ალაგას, კედელზე, ტახტი
იყო მიკეთებული, რომელზეც აბრეკები ნაბადს გადაათენ-
დენ ხოლმე და ღამეს ათევდენ. კედლებზე ძველი იარა-
ღები ეკიდა. ერთს კუთხეში დიდი ყუთი იდგა, სადაც
ხან საკმელს და ხან ნადავლს ინახავდენ.

სარკმელის ნაცვლად კედელი ორ ალაგას რგვლათ
გამოენგრიათ. დარბაზის შუა ერთი მომსხო ქვა იდგა, აქ
ხშირათ ცეცხლს აჩალებდენ.

გამოქვაბულის წინ ვიწრო ბილიკი მიყვებოდა, რომ-
ლის დაღმართ თვალ უწვდენელ უფსკრულს ჰირი გველ-
ვეშაპივით დაელო.

რალაც საშინელს, სატანიურ სურათს წარმოადგენ-
და ეს ადგილი. მხოლოდ ხანდახან ირემი, ან გზა დაბნე-
ული, ტან-სუბუქი ქურციკი თუ გაირბენდა ხოლმე, თო-
რემ დანარჩენ დროს არწივისა და ქორ-მიმინოს მეტი,
არავითარი სულდგმული აქ ფეხს ვერ მოიდგამდა.

ეკალი და სალი კლდე, სალი კლდე და ეკალი, აი, მუდმივი მოსახურავი ამ ადგილისა.

მხოლოდ აქა იქ ვეებერთელა ფიქვების დასახიჩრებული ტანი მოსჩანდა.

ზამთარში თოვლის ზენი აზიანებდა აქაურ ხეებს და ზაფხულში წვიმა გამოუთხრიდა ხოლმე ძირს ვეებერთელა ქვის ლოდს და ჯოჯობნეთური ხმაურობით ეხეთქებოდა იგი პატარა გორაკებს, დიდს ხეებს, ჩირგვ-ბუჩქნარებს; ერთს სტეხდა, აზიანებდა, მეორეს კი მუსრს ავლებდა.

ასეთ ადგილას ნადირიც კი შიშით გაირბენდა, მაგრამ აბრეკებისათვის ეს ადგილი სწორეთ ამიტომ იყო უშიშარი.

ამ გამოქვაბულში აბრეკები ხანდისხან თავს მოიყრიდნენ, საუბრობდნენ, ერთმანეთს უზიარებდნენ თავის შთაბეჭდილებებს; მიუხედავად ადგილის ასეთი მდებარეობისა, აბრეკები მაინც ძილს არ ენდობოდნენ და ღამე ერთი აბრეკი თოფით ხელში მუდამ კარებთან იდგა ხოლმე.

თვითონ აბრეკებს ერთმინეთთან არავითარი გრძნობა არ აერთებდა, გარდა უბრალო ხელობის თანაგრძნობისა. აბრეკებში მეგობრული განწყობილება ძვირათ მყარდებოდა. ხშირათ, დაცემის დროს, ისინი თავს მოიყრიდნენ, მაგრამ შემდეგ იევ გაიფანტებოდნენ ხოლმე.

ისეც ხთებოდა, თუმცა იშვიათად, უბრალო გამოლაპარაკების შემდეგ, ერთი აბრეკი მეორეს ისე აუხიროდებოდა, რომ მათ დავაში სხვებიც ჩაერეოდნენ ხოლმე და მაშინ სისხლის მღვრელი შეტაკება ხდებოდა მათ შორის. მუდამ შიშში ცხოვრება, განსაცდელისათვის მუდამ თვალში ცქერა ართმევდა მათ იმ ადამიანურ გრძნობას, რომელიც სიცოცხლეს ჰქმნის საზოგადოებაში. მიუხედავად სასტიკი ცხოვრებისა, მათ მაინც უხაროდათ, როდესაც რომელიმე კაბუჯი აბრეკათ წასვლას განიზრახავდა. შეხ-

ჰამადის აბრეკათ წასვლის ამბავმაც მათ ნამდვილი ნეტარება მოჰგვარა. ამიტომ შეიტყვეს ის დღე, როდესაც შეხ-ჰამადი თემს ეთხოვებოდა და თავისი ხმაურობით შეხ-ჰამადს უკანასკნელი წუთების მწუხარება გაუადვილეს.

სალამოს აბრეკები გამოქვაბულში გვიან დაბრუნდნენ, შეხ-ჰამადი ძალიან დაღლილი იყო, და ამიტომ ადრე დაიძინეს.

გათენდა მეორე დღე. ჯერ მზე ამოსული არ იქნებოდა, როდესაც ერთმა აბრეკმა თავი წამოჰყო და ამხანაგებს გაღვიძება დაუწყო.

ეს აბრეკი იყო ომარე. ომარე ძველი, უშიშარი აბრეკი იყო. შეიდი ჭრილობისაგან გადარჩენილი, სასტიკი, მხნე; იგი შეტაკების დროს ყოველთვის წინ მიიწვედა. ამხანაგები ომარეს დიდი პატივით ეპყრობოდნენ და უფროსათ სთვლიდნენ. ძველ აბრეკს სახე ჭრილობით ქონდა დასერილი და მარჯვენა ყურის ნახევარი ერთი უსწორო ომის დროს დაკარგოდა, მარცხენა ყურზე კი რკინის შავი რგოლი—საყურე - ეკიდა.

როგორც რკინის პირობებში მყოფი და მუდამ ბუნების მაცქერალი, ის თავიდან ფეხებამდი ერთ მთლიან პიროვნებას წარმოადგენდა. ერთხელვე არჩეულს, დამწიფებულსა და ასასრულებლათ მიჩნეულ აზრს ის არასოდეს არ უღალატებდა და მას თავსაც მთლათ შესწირავდა.

— აბა, წამოდექით, ჩქარა!—დაიძახა ომარემ, როცა შეამჩნია, რო ზოგიერთი ძილს ადვილათ ვერ ცილდებოდა; მალე ყველა წამოდგა. აჩქარებით ისაუბმეს და შემდეგ, ომარეს მოწოდებით, შეხ-ჰამადის დაფიცებას შეუდგნენ.

— არაფერი, მალე შეეჩვევი ჩვენს ცხოვრებას.—უთხრა შეხ-ჰამადს ერთმა აბრეკმა. მართალია, ხშირათ ყურთან ყაზახის ტყვია ზუზუნით გაირბენს, მაგრამ ცხოვრება მაინც თავისუფალი გაქვს, ვიდრე სული გიდგია!...

— მე, როდესაც პირველათ აბრეკი გავხდი, ძალიან მეშინოდა, მაგრამ მალე ყაზახებთან შეტაკება მომიხდა. ერთ დღეს, ჩვენი მთხრობელი მოვიდა და გვიოხრა: ფოსტა მოდისო. ჩვენ მოვემზადეთ, დავეციო, ოთხი ყაზახი დავექერით, ერთი მოგვალით და ფოსტა კი ხელში ვიგდეთ.

— შემდეგ ვილაპარაკოთ ამაზე. სთქვა ომარემ. ახლა, შეხ-ჰამად, მომიახლოვდი და ეგ ფიცი გაიმეორე. ომარემ ალთქმის სიტყვები ნელის ხმით წარმოსთქვა; შეხ-ჰამადმა მოწიწებით გაიმეორა:

— ვფიცავ ალლახს, ვიდრე სული მიდგა, აბრეკობის ერთგული ვიყო: არც მშობლების, არც მეგობრებისა და არც დიაცის სიყვარული არ წამართმევს გონებას, რომ ჩემს მოვალეობას ვუღალატო.

მაგარი ვიქნები, ვით კაჟი; შეუპოვარი, ვით ნადირზე მიმავალი ვეფხვი; ამაყი. მედგარი და მიუკარებელი.

თუ ჩემში ოდესმე ისეთი გრძნობა დაიბადა, რომელიც ხმალ-თოფზე ფიქრს დამიშლის, დეე, ტყვიამ გული გამიგმიროს, როგორც უღირს აბრეკს, როგორც ფიცის გამტეხს. ფიცის შემდეგ, ერთმა აბრეკმა ცეცხლი გააჩაღა, ომარემ შეხ ჰამადს თოფი გამოართვა. აკოცა და ამხანაგს გადასცა. როდესაც თოფი ისევ ომარეს დაუბრუნდა, მან იგი ცეცხლში ჩასდვა.

არ უღალატო პატრონს. ცეცხლი იყოს ამის თავედები --სთქვა ომარემ და თოფი შეხ ჰამადს გადასცა.

შემდეგ ხმალი და ხანჯალი დალოცეს, რის შემდეგაც შეხ-ჰამადი გადაეხვია თავის ამხანაგებს. ამ დროს ერთმა აბრეკმა თოფი მომართა, ისროლა, თითქოს, მუნჯ ბუნებასაც კი ახარა ახალი აბრეკის შეძენა.

ამ დღიდან შეხ-ჰამადი გაყვა. აბრეკების სახიფათო და მასთან სასტიკ ცხოვრებას.

თავი მესამე.

ვაზაფხულის მხურვალე დღეები იდგა. ლაყვარლოვან ციდან მზე თავის ცხელს სხივებს უხვად აბნევდა დედამიწაზე.

ერთს ასეთ დღეს მთელი ლამის უძინარი და დაღლილ-დაქანცული შებ-ჰამად ფეხით მარტო მიდიოდა ვიდრე მაღალ მთებზე ასელას შეუდგებოდა, მარცხნით მოუხვია, უნდოდა ცოტა ხანს იქ წყაროსთან დასვენება. სალკლიდან ჩუხჩუხით ჩამომავალ პატარა წყაროს წყალი, ვით-ყინული, ცივი იყო; ასეთი წყარო სიცხისგან შეწუხებულ ადამიანისათვის უებარი წამალია.

შებ ჰამადმა თოფი და ნაბადი იქვე ხეს მიაყუდა; ცივი ანკარა წყაროს წყლით გული გაივრილა, შემდეგ ქვაზე ჩამოჯდა და ფიქრს მიეცა. იმ დღიდან, რაც შებ-ჰამადი აბრეკათ გავიდა, ერთი წუთი მოსვენებაც არ უგემია, მაგრამ ბოლოს თოფით ხელში ცხოვრებას, მუდამ ლამე სიარულს ადვილად შეურიგდა და მუდამ შეტაკების დროს, სწორედ იმ ადგილისკენ მიიჭრებოდა, სადაც მეტი საფრთხე იყო მოსალოდნელი და მუდამ გამარჯვებული გამოდიოდა. ამხანაგებში დიდი პატივი და თაყვანაჲს ცემა ქონდა მოხვეჭილი და არც ერთი საშიში ბრძოლა, და სახიფათო თავდასხმა რსე არ მოხდებოდა, რომ შებ-ჰამადს არ სცოდნოდა და მონაწილეობა არ მიეღო.

პირველად ომარე ნამდვილი შურის თვალით უყურებდა შებ-ჰამადის გამარჯვებას, მაგრამ შემდეგში თანდა-თან მოღვა და ბოლოს შებ-ჰამადის ვაჟკაცობით მოხიბლულმა პირში ქებაც დაუწყო.

ერთ მშვენიერ დღეს, მდიდარი ნადავლის გაყოფის შემდეგ, ომარემ ამხანაგების თანდასწრებით, თავისი ზოვარაყებული დამბაჩა და სირმით მოქარგული ქისა შებ-

ჰამადს დაულოცა, რაც იმის ნიშანი იყო, რომ ომარე ამ დღიდან აბრეკთა წინამძღოლობაზე ხელს იღებდა და პირველობას შეხ-ჰამადს ულოცავდა.

შეხ-ჰამადიც სინდისიერად სარგებლობდა რჩევით და ომა-ეს დაუკითხავად, მასგან რჩევის მოუღებლად, ძვირად ფეხს თუ სადმე გადადგამდა.

ბედი ადამიანს მუდამ არ უღიმის და ერთს მშვენიერ დღეს მას ყაზახის ტყვია მხარში მოხვდა.

დაჭრილმა შეხ-ჰამადმა, ამხანაგების დახმარებით ძლივს მიაღწია გამოქვაბულამდის. ორი დღე საშინელ ციებ-ციხელებაში გაატარა, მაგრამ მალე მოკეთდა ავათ-მყოფობას აძნელებდა ის გარემოება, რომ მალე დიდი სიციხეები დაიკირა, რაც ჭრილობას მეტად ამწვავებდა. მიუხედავად ამისა, მისმა ფოლადივით მაგარმა აგებულე-ბამ ბოლოს მაინც თავისი გაიტანა და შეხ-ჰამადი იმდენად მომჯობინდა, რომ თვითონ დაიწყო სიარული ერთ, იმ არე-მარეში სახელგანთქმულ დედაბერთან, როგორც ჭრილობის უებარ მკურნალად იყო ცნობილი.

ერთხელ მკურნალისაგან მომავალ შეხ-ჰამადს გულ-მა უსუსტა და გადასწყვიტა წყაროსთან მისვლა, იქ გულის მობრუნება.

აბრეკთ ცხოვრება იმდენათ საშიშია, რომ საკმარისია მცირე შრიალიც, რომ აბრეკმა ყური ცქვიტოს; ამიტომაც, როდესაც შეხ-ჰამადს შორიდან რაღაც ხმაურობა მოესმა მაშინვე ნაბადი გვერდს მოიგდო, თოფი ხელში მოიმარჯვა და ხეს ამოეკრა. ამ დროს შორიდან რამდენიმე ქალიშვილი გამოჩნდა. მზარული სიმღერითა და კისკისით მიდიოდნენ წყაროსაკენ.

მათ დანახვაზე შეხ-ჰამადი აჩქარებით მოშორდა ხეს, დაღმართს დაეშვა და შორს ვებერთელა უძლურების გამო მიწაზე წაქცეულ ხეზე წამოწვა.

მიუახლოვდა წყაროს თუ არა, ქალთა ჯგუფი დაი-

შალა: ზოგი წკრიალ-ანკარა წყაროს მივარდა, ზოგი მოლ-ზე წამოჯდა, ზოგი მოჭრილ ხეზე აცოცდა და თავისი უდარდელი ჟრამულით მიუჭრებელი არე-მარე აახმაურეს.

— ქალო, აქეთ მოდი, აქეთ—გაიძახოდა ერთი.

— არა, აქეთ წამოდით შესძახა მეორე—ალვის ხესავით ავარდნილმა ქალწულმა, და ყველა მას გაყვა.

— აბა, ცეკვა, თამაში—სტეკა მესამემ

— შენ დაირა დაუქარი—უთხრა მეორემ და იმავე წყლის პაწია, ვიწრო ადგილს, წყაროს წინ ქალწულთ საუცხოო ფერხული, ცეკვა, თამაში გაიმართა.

— დამაცათ, დაირა დარბილდა და უნდა გავახუროთ—სტეკა მედაირემ.

— აბა ვუშველოთ, ახმაურდენ მოთამაშენი, და თვალის დახამხამებაში პატარა კოცონი გააჩაღეს. ცეცხლის აღმა დაირას თითქოს მადა გაუხსნაო, სასიამოვნოთ ახმაურდა, ქალწულთ სიმხიარულემ იმატა და მოცეკვავეთა სიხარული ტყეს აყრუებდა.

ამ დროს გამოჩნდა შორს მომავალი კიდევ ერთი აგალგაზდა ასული, მის დანახვაზე დაირის მიმზიდველი ხმა შეწყდა და ყველამ მხიარულად ერთხმით შესძახა:

— ასეთ მოდის! ასეთ!

ორი ასული ქურციკივით მოსწყდა ამხანაგებს და ასვათს მიეგება.

ასვათს ხელში პატარა, კობტა სურა ეჭირა და დინჯათ, ნელა მოსრიალებდა.

ასვათი აულის ულამაზესი ასული იყო, ისარივით სწორი წელი ჰქონდა, აზნექილ, მაღალ ქორთვა მკერდზე მარჯვნივ და მარცხნივ ორი კოკორი თეთრ, გამკვირვალე აბრეშუმებში მორცხვად გამოიყურებოდა მაღალი ბროლივით კისერი, თეთრი მოგრძო სახე, თხელი მარწყვის ფერი ტუჩები, შავი თვალები რომილთა ზემოთაც, თითქოს მხატვარს გაუელია ნახშირით ორი ხაზიო, გრძელი

წარბებით იყო შემკული, ორი გიშერივით შავი, სამ წყებად დაწნილი თმა წილს დაბლა სცემდა.

— აბა, ასეა თენზეა ჯერი, დაიძახა ერთმა ასულმა, როდესაც ასეთი მიუახლოვდა ყველას სალამს აძლევდა.

— დამაცათ სული მოვითქვა, სიცხეა. მეტათ დავილაღე—სთქვა ასეთმა, სურა მიწაზედ დასდგა და იქვე ახლო მოიკეცა, სურა წაიქცა, დაგორდა და პატარა ბუნქს მოექცა.

— აქ ძალიან გრილა! სთქვა ერთმა ასულმა.

— ძალიან, ძალიან—დასტური დასცა ასეთმა.

— მე ხშირათ დავდივარ აქა. ეს ადგილები მეტად მიყვარს. მყუდრო და მშვიდი ადგილია.

მცირე დასვენების შემდეგ, ისევ დაირის ხმა გაისმა, ასეთ სათამაშოდ მოემზადა: ორივე ხელი წელზედ დაიდვა, ყელი გაღიზნიჭა და მოწყვეტილი ვარსკვლავით გაცილდა მწვანე მოლზე. და ისიც ახმაურდა.

ხეზე მიწოლილ შეხ-ჰამადს რა ესმა ქალწულთა ხმაურობაზე ასეთის მოსვლა თავი წამოჰყო, დააცქერდა ქალთა კრებას და იმ წუთიდან თვალი არ მოუშორებია იმ ადგილიდან, სადაც ასეთი დაირის მოკრიალე ხმაზე ხან მაისი: პეკილასავით დაციალებდა. ხან შველივით როკავდა. შახ-ჰამადი მთლათ ყურადღებათ გადაიქცა და მიჯაჭეული იმ ალაგას სულ განაბული შეყურებდა. დიდხანს ცეკვავდა ასეთ, ვიდრე არ დაიქანცა და მონადირის რყვიით განგმირულ ირემივით მოსხლეტილი არ დაეშვა წყაროს ნაპ რას.

მზე დასავლეთისკენ გადაიხარა და სალამოს ბინდმა დაჰკრა.

ქალიშვილები წამოიშალენ და შინისკენ გასწიეს. ასეთივ მათ გაჰყვა.

შეხ-ჰამადს გული შეეკუმშა. მწარე სევდამ დახვია-

რი კრა სულოს და სხეულმაც გაიზიარა გულის ასეთი ტკივილი, შეხ-ჰამადი ბარბაცით წამოდგა, ხეს ნიდაყვით მიეყრდნო და თვალი ასეთს გააყოლა.

შეხ-ჰამადი ერთნაირათ აიტანა რალაც ჯადოსნურმა აღმა დიდ ხანს, ხარბად აკვირდებოდა და რქერდა იგი ასვათის ყოველ მოძრაობას, სიტყვას, სიცილს, ხმას და თან რალაც უტნაური ძალა იზიდავდა მას ასვათისაკენ. იგი ბედნიერი იყო, ვიდრე ასვათ მის თვალთა ხედვას არ მოშორებოდა, მაგრამ ახლა, როდესაც იგი ტურფა ასული მას ყოველი წუთით შორდებოდა, ეცლებოდა, შეხ-ჰამადი გიჟურმა სურვილმა აიტანა.

არ შემიძლია ახლოს უნდა ვნახო! სთქვა და ადგილიდან ელვის სისწრაფით წაჰოიჭრა.

თოფის აღებაც კა დაავიწყდა.

ამ დროს შეხედდა, რომ ასვათ მობრუნდა და ჩქარის ნაბიჯით წყაროსკენ წამოვიდა.

შეხ-ჰამადს გულში იმედის ყვავილე გადაეშალა და ქალისკენ ფეხ-აკრეფით წავიდა.

ქალმა წყაროს რომ მიაღწია, როდესაც ძებნა დაუწყო.

ამ დროს გაისმა შეხ-ჰამადის ხმა:

— დუშუ (ქალო!)

ასვათი უცბათ მობრუნდა, უცნობის დანახვაზე შეშინდა და დაიხია.

— რად შეგეშინდა ლამაზო! მე კაცის ჰამა როდი ვიცი, ტკბილად უთხრა შეხ-ჰამადმა

— რას ბრძანებ? მაგრამ ისე ასეთ ადგილს მარტო ქალი.. აირია ასვათი და შეხ-ჰამადს შეანათა შავი თვალები; ქალის ორი მაყვალ თვალიდან ნასროლი ისარი შეხ-ჰამადს გულს დაესო.

— ვისი შვილი ხარ? მითხარ, გეთაყვა.

— მე გახლავარ შახმარდინის ქალი, შახმარდინს ხომ იცნობ, იქ მალალ მთაზე განმარტოებით რომ სახლობს—დამშვიდებით მიუგო ასვათმა.

ეს არ იყო, არც მაისის დილის მგონის ტკბილი ხმა, არც ახალი ფოთლის ნაზი შრიალი. არც მდელის ქვეშ მიმავალ წყაროს გახმაურება, არა, ეს იყო მომჯადოებელი ხმა ასვათის ოქროს ყელიდან ამოსული.

— რატომ დაბრუნდი?

— სურა დაჰეიწყდა და უნდა ვნახო.

— სურა? სად წავიდოდა, აქ იქნება სადმე ..

— არა, აგერ ბუჩქებში მიმალულა...

ალბათ წყალი გინდოდა...

— დიახ,

— ხომ შეიძლება სურა წყალით აგვისო.

— არა, ნუ ირჯები... მე თვითონ... .

— აბა რას ბრძანებ? ეს რა დიდი საქმეა—სთქვა შეხ-ჰამადმა, სურა წყლით აავსო და ასვათს შესთავაზა.

შევთმა სურა გამოართვა და მობრუნებას აპირებდა, როდესაც დაინახა, რომ შეხ-ჰამადს ფერი წაუვიდა.

— თქვენ, მგონია, ავადა ხართ—სთქვა ასვათმა და შეჩერდა.

— რა დროს მალატობ გულო, უკაცოფილოდ ჩაიჩურჩულა შეხ-ჰამადმა და ფერ-წასთლი მიწაზე დაეშვა.

— ძალიან ცუდათ ხარ... წყალი ხომ არ გინდა?

— მომეცი! ცოტა შუბლი გავეგრილო! ძლივს მიუგო შეხ-ჰამადმა და შემდეგ დაუმატა: არაფერია, ეგ გულის სისუსტე ხშირად მემართება!.. ნუ შეგეშინდებათ...

— მე არაფერი, მაგრამ თქვენ ცოდო ხართ... შინ რომ წამოიყვებოდეთ კარგი იქნება. ჩვენთან დაისვენებ, მორჩები. შეეხეწა ასვათი.

— წამოვიდოდი მაგრამ... მიუგო შეხ-ჰამადმა.

— რატომ არ წამოხვალ?

— ეგ შეუძლებელია.

— მიზეზი?

— შეშინდები.

— რათა, ღმერთო ჩემო, შენ კი არა აბრეკების პრ
მეშინია, ზოგჯერ დედა მეტყვის შეხ ჰამად აბრეკი შეგ-
ხედებაო, მაგრამ ამაზე გულიანად გადვიხარხარებ ხოლმე
და ვეტყვი: მერე რა შეხ-ჰამად განა ადაშიანი არ არის,
მასაც სწინილისი აქვს—მეთქი.

— მაშ, შენ შეხ-ჰამადის არ შეგეშინდება?

— არა!

— შეხ-ჰამადი მე ვარ, აღლევებული ხმით წარმოს-
თქვა აბრეკმა და ცოტა წამოიწია.

— შენ, აბრეკი? შეხ-ჰამადი? შიშით დაიძახა ასეთმა
და უკან დაიწია.

— ხომ შეგეშინდა? არა?

— ცოტა, ასე მოულოდნელად საბრალო, ავად უნდა
იყო!

-- მე დაჭრილი ვარ

— დაჭრილი? სად მერე?

— მხრებში. ჯერ ჭრილობა არ მომჩენია, აქ მო-
ვედი წყლის ნაპირას, მაგრამ, როდესაც შენ დაგინახე...
მაგრამ, არაფერია, გმადლობ პატივისცემისათვის და ყვე-
ლათერი ამისთვის, რაც იყო, ნება მომეცი შენს კალთას
ვეამბორო...

— რა საჭიროა. ვწუხვარ, რომ დახმარებას ვერ გა-
გიწევ. ჩემდა სახსოვრად ეს მიჩუქნია—სთქვა ასეთმა,
ჯიბიდან წითელი ცხვირსახოცი ამოიღო და აბრეკს გა-
დასცა.

— გმადლობ, გმადლობ... ათასჯერ გმადლობ... სთქვა
გონება დაკარგულმა, დასუსტებულმა შეხ-ჰამადმა და წა-
მოიწია.

ასეთმა სალამი მისცა და განშორდა.

შეხ-ჰამადმა რამდენჯერმე მძიმედ ამოიხვნეშა, წა-
მოდგა, თავი აიღო და ნელის ნაბიჯით მთებს აჰყვა.

თავი მეოთხე.

სამი თვე გავიდა მას შემდეგ, რაც შეხ-ჰამადი პირველად ასემთს შეხვდა. იმ დღიდან შეხ-ჰამადი ერთიანად გამოიცვალა, თუმცა შეხ-ჰამადმა ასეთი სამჯერ ნახა, მაგრამ თუ ქალის შეხვედრამდე თავი გამბედავით და თამამათ ექირა, ქალის წინაშე, გარდა უბრალო უმნიშვნელო სიყვარულისა, ვერაფერს ახერხებდა.

შემდეგ, მარტო რჩენილი, ისევ ნწუხარებასა და სასოწარკვეთილებას იწვევდა თავი ამ გაუბედობასთვის, რამდენჯერ გადასწყვიტა ასეთისათვის თავისი მწველი სევდა გაეზიარებია.

მაგრამ ასეთის ტანის საუცხოო მოხაზულება, მისი ხმის ნაზი ხმაურობა, სიჩვილე, სინაზე და ნამდვილი ქალური ნარნარება აბრეკს ნათლად აგრძობინებდა, რომ მათ შორის ისეთი უფსკრული იყო ამოთხრილი, რომ ხიდის გადება ყოვლად შეუძლებელი ხდებოდა.

გონების თვალის აწონ-დაწონვით ესაუტანელი მდგომარეობა შეხ-ჰამადს გულს უღრღნიდა.

ხშირად ამხანაგებს დაშორდებოდა ხოლმე, და სადმე ხის ქვეშ მიწვებოდა და გულამოსკენილი მწარე ცრემლით სტიროდა.

შეხ-ჰამადის ღუმელი, უილაჯობა და თათბირის დროს მუდამ ყოყმანი ამხანაგების შეუმჩნეველად, რასაკვირველია, არ დარჩა, მაგრამ არავინ კისრულობდა თვით შეხ-ჰამადისგან გაგვით მისი სნეულების ნამდვილი მიზეზი.

რაც დრო გადიოდა, მით უფრო იღეოდა ვაჟკაცი. მის გულში პირველად მორიდებით დაბინავებულმა სევდამ უკვე თავზე მეუფების სკიპტრა წამოიხსუპა.

შეხ-ჰამადთან ლაპარაკს ყველა ერიდებოდა, რადგან იგი ცოტა რამეზე ფიცხობდა, არავის იკარებდა და ბოლოს ასეთი აუტანელი მდგომარეობის გამოკვევა თვით

ომარემ თავს იღვა. შეარჩია მოხერხებული დრო, როდესაც ახლო-მახლო შეხ-ჰაჰადის გარდა არავინ ეგულებოდა, გაიხმო განზე და უთხრა:

— შეხ-ჰამად, მე შენ ძალიან გაფასებდი და ამიტომაც წინამძღვრობაც გადმოგეცი მეგონა, შენ აბრეკობის ადათს ღირსეულათ დაიცავდი, პირველად თუ სიხარულით ცას ვეწვოდი, ახლა სინანულსა და მწარე საგონებელში ჩავევარდი სამი თვეა, რაც შენ ძველებურად არ გამოიყურები. შენს შარჯვენას მოაკლდა ის ვაჟკაცობა, რომლითაც ყველგან სახელგანთქპული იყავი. ამ ბოლო დროს ისეთი მდგომარეობა შეიქნა, რომ ამხანაგებში შენი ყვედრება დაიწყეს, ხომ იცი ჩვენში ასეთი საქმე რუდამ სისხლის ღირით თავდება. შეხ-ჰამად, გვედრი, ნურას დამიმაღავ, ყოველივე მითხარი და შეიძლება საქმეს ვუშველოთ.— დაასრულა ომარემ და შეხ-ჰამადს შეხედა.

შეხ-ჰამადი ფერ ნაკლული იჯდა, მას თვალებიდან ცრემლი გადმოსდიოდა და განაერ მკერდს ეჭკურებოდა.

— შემ-ჰამად! სტირი? გაოცებით შეჰკითდა ომარემ და შეხ-ჰამადისკენ გადინა—ა.

— ესტირი მეგობარო, ესტირი, ჩემს ახალგაზღვრულ ამბაფრენას მეხი დაეკა და დაიმსხვრა: გული ჩემი გაგმის რულია კაეშნის მწვავეი ისარით. ღამე დღეს აქეზებს და დღე ღამეს, რომ გულს მოდებული ცეცხლი უფრო მწვავე და სასტიკ ტკივილთა აღმძვრელი შეიქნეს.

— მითხარ ყველაფერი რაც გიჭირს და ალლაჰს ვფიცავ დაგეხმარო, თუნდ ტყვიამ გულიც კი გაიპიოს.

— რა დროს დამაღვაა ერთხელ, როდესაც ჰირლობა ჯერ კიდევ არ მომჩენოდა, ერთ წყაროსთან მიველ დასუსტებული ვიყავ. მეგონა ცივი წყალი გამომადგებოდა, მაგრამ იქ ისეთი ამბავი შემხვდა, რომლის ჰრილობის გაქარწყლებასაც ვერაფერი დოსტაქარი ვერ შესძლებს. იქ შევხვდი შეხ-ჰმარდინის ასულს, ასვათს. მისმა სინაზემ

და სილამაზნმ გონება წამართვა, ტყვიით განგმირულ, ზუციდან მიწას დანარცხებულ არწივს დამამსგავსა. მას შემდეგ ჩემი გული შუაზე გაიპო, მას შემდეგ ჩემს ვაჟაკობას გასცილდა ის ძალა, რომელიც გასაჭირის დროს, როდესაც ტყვიას ზუზუნნი გაქონდა, სიმამაცეს მიმატებდა.

— რას იტყვი ამაზე ომარე? შეეკითხა შეხ-ჰამადმა ომარეს.

— რა უნდა გითხრა, გაოცებული ვარ. გიყურებ და არა მჯერა, რომ შენ აბრეკობის ადამიანი დაგვიწყებია.

— მახსოვდა, ვიცოდი, გააწყვეტინა შეხ-ჰამადმა, მაგრამ სიყვარული მძლავრი ყოფილა. ბევრი უძილო ღამე, ბევრი დღე შავ ფიქრში გამიტარებია, მაგრამ სიყვარულმა ჩემში ყველა სხვა გრძნობა გაანადგურა. ერთი ნიჟახარ ომარე, შენ არასოდეს არ გყვარებია?

— რას მიქვიან სიყვარული? ადამიანს ქვეყანაზე ორმოცდა-ჩვიდმეტი წელიწადი გამიტარებია და დიაცის სიყვარული კი გულს არ გამკარებია.

— მაშ სიყვარულის შენ არაფერი იცი?

— გამიგონია ასეთი გრძნობა არსებობსო, ალლაჰს აუტყდენია ჩემთვის ეგ განსაცდელი.

— ომარე! შენ მაინც ჩემზე მეტად გამოცდილი ხარ... შენ ყველაფერი იცი. მითხარ, როგორ მოვიქცე?

— საქმე ადვილი მოსაგვარებელია...

— როგორ-თუ ადვილი? შესძახა შეხ-ჰამადმა და ომარეს გადაეხვია.

— მაკალე! ჩვენ შეხ-ჰმარდინს დავეცეთ, ქალი მოვსტაცოთ, შემდეგ შენ მასთან შეიდი — რვა დღე გაატარე და ისევ ადრინდელი შეხ-ჰამადი გახდები, სახელი არ გაგეტყდება და, როგორც აბრეკიც უმწიკვლო იქნები. თუ არა და — მე სხვა წამალი არ ვიცი, სთქვა ომარემ.

— არა, ეგ შეუძლებელია! ადრე ტყვიამ გამიგმიროს გული, ვიდრე, ასეთ საქციელს სავედენდე,

ომარე, ეგ ხომ სიგიჟე იქნება? ისეთი სიგიჟე, რომლის მსგავსიც ჯერ არ მოსხდარა.

— მართალია, მაგრამ შენს დაკარგვას ეს მირჩევნია.

— არა, ადრევე მე თვით მოვისპობ ჩემს სიცოცხლეს.

— მაშ, როგორ გინდა შეხ-ჰამად, რომ საქმე მოვაგვარო? ჩვენი ადათით აბრეკს არა აქვს უფლება დიაცის სიყვარულის გამო თავის მოვალეობას ორგულათ მოეკიდოს ეს რომ, სახელგანთქმული შეხ-ჰამადის გარდა სხვას ვისმეს დამართოდა, მას ამდენხანს ჩემი ტყვია გულს გაუპოვდა, მაგრამ შენ დიდი სამსახური მიგიძღვის ჩვენს წინაშე; გვედრებები, როგორც ძმა, როგორც მოხუცი დაივიწყე მაგ დიაცის სახე და განსაცდელი თავიდან აიშორე... ვაჟკაცი ხარ... ნება ყოფა გაქვს, შეხ-ჰამად დიდს ცოდვას ჩაღიხარ ფიცის წინააღმდეგ.

— არ შემძლიან. წყეულიმც იყოს ის დღე, ის საათი, ოდეს დედამ მშვა, წყეულიმც იყოს ის დღე, როდესაც პირველად გულში ეს სევდა ჩამესახა. ომარე, ვხედავ, რომ უოველდღე ჩვენს შუა უფსკრული ირღვევა.

— ყოველდღე ძალა და გამბედაობა მაკლდება. მუდამ ასეთზე ვფიქრობ. მუდამ იმაზე ვოცნებობ ომარე მიშველე რამე!

შეევედრბ შეხ-ჰამადი ომარეს.

ომარე წამოდგა: შეხ-ჰამადს მხარზე ხელი დაკრა და უთხრა:

კარგი, ყველაფერს მოვაგვარებ სოფლათ ერთი დედაბერი მეგულება, ბალახებისგან ისეთ წამლებს ამზადებს, რომელიც სიყვარულის სიმწვავეს ანელებს. წავალ და მოგიტან, რა წუთსაც დალევ, სრულიად განკაცდები.

— ეგრემც იყოს, მიშველე რამე, ომარე, შენ ჩემი მხსნელი იქნები—სთქვა შეხ-ჰამადმა და წამოდგა.

არ გაუვლია ერთ საათსაც, ომარე ცხენით დაღმართზე დაეშვა, შეხ-ჰამადმა—კი ნელის ნაბიჯით გამოქვაბულისკენ გასწია.

გავიდა სამი დღე. ომარე არსადა სჩანდა. მეოთხე დღეს მზე დასაეღეთისკენ საკმაოდ გადახრილი იყო, როდესაც შეხ-ჰამადმა შორს მომავალ ომარეს თვალი მოკრა, გულმა ვერ მოუთმინა და დაუსტვინა. ომარემაც სტვენი-თვე პასუხი გასცა. მაშინ დარწმუნდა შეხ-ჰამადი, რომ მისი დესტანი იყო იგი, ჩაფიქრდა, სასმელის დაღვევას უნარს არ ყოფდა, თუმცა იცოდა, რომ ამით მხოლოდ მოკლე ხნით მოიპოვებდა სიმშვიდეს.

ამასობაში ომარეც მოახლოვდა. ცხენიდან გადმოხტა, იქვე ხეს მიაბა და შეხ-ჰამადს მიაშურა.

— რა ჰქენი ომარე? სიტყვა ხომ აასრულე? მოუთმენ-ლათ შეეკითხა შეხ-ჰამადი, თან გული ისე უცემდა ლამის გასკდესო.

— დიახ, მოგიტანე წამალი და იმ წყეულის სახეს სამუდამოდ დაგავიწყებს.

— სად არის ამხანაგო?

— აი, იქ ხურჯუნში, მიდი, გახსენი შეხ-ჰამადი ცხენისაკენ გაემართა, ომარემ კი ამ დროს დიდ ლოდს მოუარა და ვიწრო ბილიკით ტყეს მისცა თავი, შეხ-ჰამადმა გახსნა ხურჯუნი: ფერი წაუვიდა, თვალი დაუბნელდა და ყურში ზუზუნი გაისმა. აკანკალებული ხელებით იქიდან... ქალის მოკვეთილი თავი ამოიღო და ასვათი იცნო...

დიდხანს გაშეშებული, ქვასავით იდგა, შემდეგ ქალის თავი ჩოხის კალთაში გახვია და ბარბაცით გამოქვაბულში გავიდა.

იქ რომ მივიდა, კედლიდან თოფი ჩამოიღო, გარეთ გავიდა, ნახა ნაპრალი კლდისა, სადაც თვალუწვდენელი უფსკრული ირღვეოდა, შედგა ზედ, თოფი წინ დაიდგა, ჩახმახი მომართა და თოფის ლულა გულზე მიიღო, მარჯვენა ფეხით დასცა ჩახმახი. თოფმა იჭექა და განგმირული შეხ-ამადი ლოდივით მოსკდა ნაპრალის კიდეს. ჰაერში გაიელვა და უფსკრულის ძირს დაენარცხა.

3267 40 323.

89